

LIBRARY

JUN 14 1982

VILNIS

LIETUVIŲ LAUKIAUS LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 12

KETVIRTADIENIS, BIRŽELIO [JUNE] 10 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

VIS DAUGIAU SPRAGŲ ISTORIJA ATSIMINS ŠTAI, IR TURI KOVOTI KEISTAS ŽMOGUS

Antikomunistiniame fronte, nukreiptame prieš Tarybų Sąjungą, vis daugiau atsiranda spragų. Didžiausią spragą pramušė evangelistas Billy Graham. Ne mūsų reikalas komentuoti, ko jis pasimokino nuvykęs į Maskvą, bet, antikomunistinės propagandos architektų eilėse sukėlė tokį triukšmą, kokį vargu kas atsimena.

Evangelistas Billy Graham nėra eilinis žmogus, jo "batalijonai" mažai kiek mažesni už Vatikano popiežiaus "batalijonus". Ar reakcininkams pavyks jį nudažyti "raudonu", prašosi klausimas.

Pavyks, ar nepavyks, bet ne vienas tikinčiųjų pro tą pramuštą evangelisto spragą pralįs į sveiko galvojimo sferą.

•••

Visas svietas žino, kad pokario metais Amerikoje atsirado buvusių hitlerinių nacių bei jų kolaborantų. Vieni jų pralindo Vokietijoje pro amerikiečių "screeningą", kiti, kaip pasirodo, buvo sąmoningai į JAV ileisti. Susekimi į justicijos departamente netgi yra specialus veiksnys, bet susekti kažin kodėl tam veiksniumi nelabai sekasi.

Nuo to, kai jie su nuo karo pabėgėlių mase pradėjo čia atvažiuoti, praėjo beveik keturiasdešimt metų. Dauguma jų jau pasenę, išėję į pensijas ir, matyt, ramiai čia baigs dienas.

Tačiau istorija turi didelę atmintį. Atsimins, kaip Amerikos buržuazinė demokratija juos toleravo, nežiūrind kad ne vienas jų nebuvo vertas ant šios žemės užkelti savo koja.

•••

Pasirodo, kad Washingtono atstovų bute yra mažiausia aštuoniolika kongresmenų milijonierių. O kiek dar yra tokių, kurie beveik milijonieriai ar pusmilijonieriai! Na, ir ar tokie išspūstusiomis pinigėmis gali būti darbo liaudies atstovai! Ne.

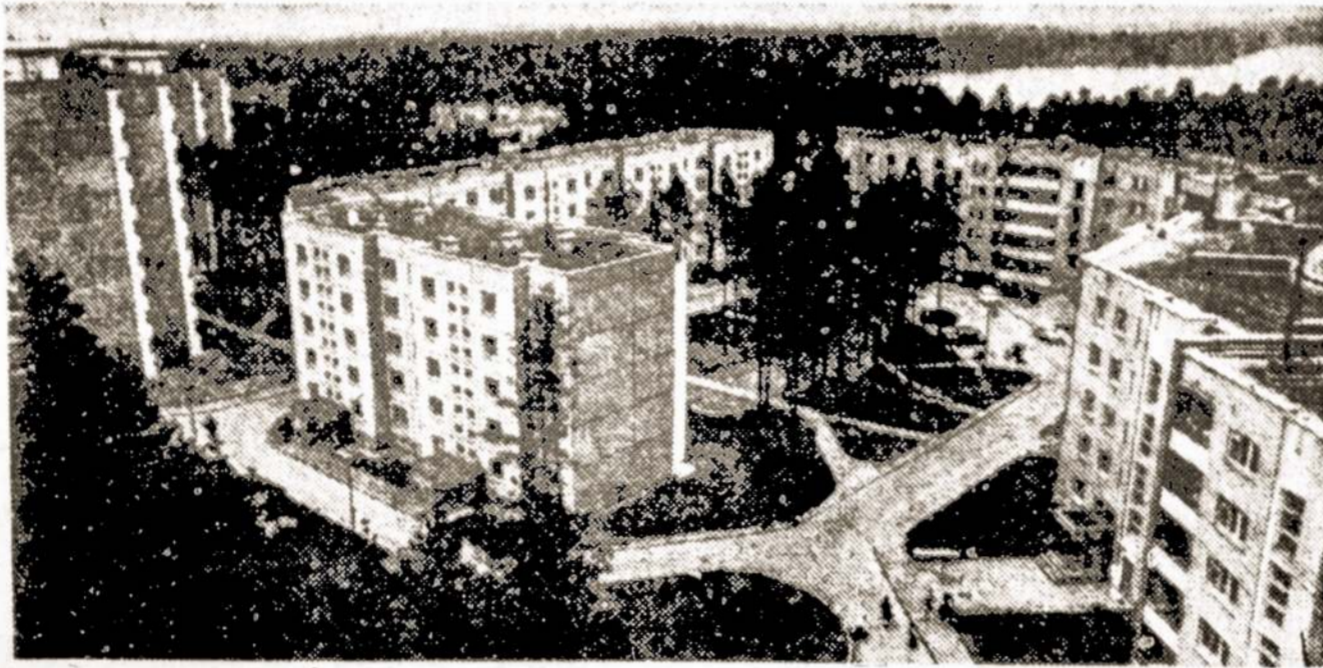
Yra sakoma, jog kiekvienam savi marškiniai arčiau kūno, taipgi ir šiems milijonieriams savi interesai, o ne svetimi. Logika nebūtų logika, kad per iškaštą rinkimines kampanijas ir per gvolta laimėję rinkimus rūpintųsi darbininkų bei skurdžių reikalais.

Paviršutiniškai žiūrind, tarytum rūpinasi, bet tik tiek, kiek nėra kenksminga jų pačių bei juos finansiniai rėmusių interesams. Štai kur ir yra pakastas šuniukas, kad Amerikos darbininkija už geresnį gyvenimą turi kovoti titaniškais streikais, piketais, protestų demonstracijomis ir p.

•••

Mūsų prez. Reaganas, išties, keistas žmogus. Siūlo Tarybų Są-

JAUNIAUSIAS LIETUVOJE MIESTAS

Pirmojo mikrorajono panorama Šniečkuje.

Auga ir gražėja pats jauniausias Lietuvoje statybininkų ir energetikų miestas Šniečku. Jau dabar čia gyvena apie 17 tūkstančių gyventojų. Pagal gyventojų amžių (vidurkis—27 metai)—tai pats jauniausias miestas. Kiekvienais metais atšokama apie 200 vestuvių, gimsta 300 naujagimių.

Šniečkuje veikia vidurinė mokykla, 3 vaikų lopšeliai-darželiai po 280 vietų, kino teatras, vaikų muzikos mokykla, ryšių mazgas.

Statybininkai, vykdydami prišimtus socialistinius išpareigojimus, siekia, kad kuo skubiausia būtų atiduota naudoti 31 tūkstantis kvadratinė metrų gyvenamojo ploto. Gegužės švenčių išvakarėse duris atvėrė prekybos centras, kuriame yra maisto ir pramoninių

prekių, kulinarijos gaminių parduotuvės, kavinė, o antroje metų pusėje—320 vietų vaikų lopšelis-darželis, universalinė parduotuvė, jaunimo klubas.

O kiek čia seniai Ignalinos rajone šio miesto nebuvo. Jo statyba prasidėjo prieš kelerius metus, tuoj po to, kai buvo padėti pamatai atominei elektrinei.

Tarybų santvarkos metais Lietuvoje pirmas naujas miestas išdygo—tai Naujoji Akmenė, paskui sekė Elektrėnai, dabar Šniečku, o kur dar šiaip gyvenvietės. Lietuva stotasi ir stotasi be perstojo. Jos veidas keičiasi kasdien, puošdamasis naujomis kolūkių gyvenvietėmis, miestų mikrorajonais, parkais, asfaltuotais vieškeliais bei greitkeliais, fabrikų ir įmonių kaminiais.

Mirė Motiejus Šumauskas

TELEGRAMA IŠ LIETUVOS

Gegužės 28 dieną po sunkios ligos, eidamas septyniasdešimt septintuosius metus, mirė TSKP narys nuo 1924 metų, revoliucinio judėjimo Lietuvoje, partizaninės kovos didžiajame Tėvynės kare dalyvis, žymus Komunistų Partijos ir Tarybų Valstybės veikėjas, socialistinio darbo didvyris, sąjunginės reikšmės personalinis pensininkas Motiejus Šumauskas.

Jaunai trečdaliu nusiginkluoti, o apie ginklavimosi išaldymą nenori girdėti. Vadinasi, ginkluokimės, o pasenusius ginklus meskime laukan.

Ar iš tokio siūlymo kas nors išeis, sunku pasakyti. Kaip viso pasaulio, taip ir Amerikos taikingoji liaudis kelia balsą už ginklavimosi išaldymą. Netgi pati prezidento dukterė, ta irgi už išaldymą.

Šį savaitgalį Niujorką užplūs šimtą tūkstantinės taikos demonstracijos. Žmonės reikalauja branduolinio nusiginklavimo, ginklavimosi išaldymo, atsisakymo nuo intervencijų. Tai bus rūstus taikos šalininkų žodis ne tik Vašingtonui, o ir visiems ginklavimosi kietakakčiams.

Pasaulyje turi būti taika, ir laimėta per nusiginklavimą.

S. J. Jokubka

TRUMPAI

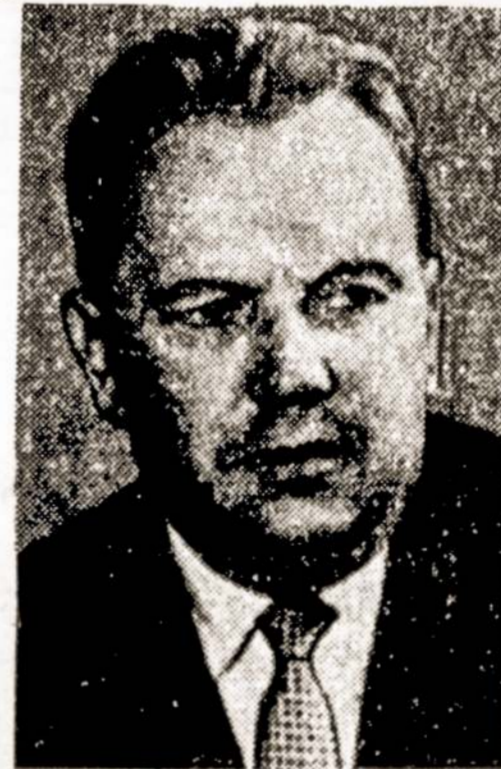
— Bostone gimė kūdikis su dviejų colių uodega. Gydytojai uodegą nupiovė. Naujagimio tėvų pavardės neskelbiamos.

— Federalinių rezervų taryba praneša, kad balandžio mėnesį Amerikos pramonės apkrovimas darbu nukrito iki 71.1 procento.

— Čikagos priemiestyje ketina užsidaryti International Harvester fabrikas. Ryšium su tuo neteks 850 darbininkų darbo. West Pullman priemiesčio fabrike savo laiku dirbo nemaža lietuvių.

išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininku, TSRS aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininko pavaduotoju.

Visuose partinės ir valstybinės veiklos postuose Motiejus Šumauskas ištikimai tarnavo Partijos idealams, buvo principingas komunistas, sumanus masių organizatorius, dideliu indeliu prisidėjo prie Lietuvos TSR liaudies ūkio ir kultūros vystymo, Lietuvių tautos draugystės su broliškėmis TSRS tautomis stiprinimo. Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos suvažiavimuose jis buvo renkamas kandidatu į TSKP CK narius, buvo TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

MOTIEJUS ŠUMAUSKAS

Už didelius nuopelnus Komunistų Partijai ir Tarybų Valstybei Motiejui Šumauskui suteiktas socialistinio darbo didvyrio vardas. Jis buvo apdovanotas šešiais Lenino Ordiniais, Spalio Revoliucijos, Darbo Raudonosios vėliavos ordiniais, daugeliu medaliu.

Dvi dienas į menininkų rūmų baltąją salę, kur buvo pašarvoti Motiejaus Šumausko palaikai, neintrūkstama srove plaukė Tarybų Lietuvos sostinės darbo žmonės, delegacijos iš visų respublikos miestų ir rajonų atiduoti paskutinės pagarbos žymiam Komunistų Partijos ir Tarybų valstybės veikėjui, ištikimam liaudies sūnui Motiejui Šumauskui.

Motiejus Šumauskas palaidotas gegužės 31 dieną Antakalnio kapinėse, kur įvyko gedulio mitingas.

V. Petkevičienė

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 942-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

“Vilnies” redaktoriaus ataskaitinė kalba dalininkų suvažiavime

Gerbiamos dalininkės ir dalininkai:

Kaip visi ankstesni “Vilnies” dalininkų suvažiavimai, taip ir šis suvažiavimas nėra paprastas susirinkimas sueiti ir atlikti pareigą, kad suvažiavimas įvyktų. Susirinkome į suvažiavimą todėl, kad mes dar gyvuojame, tebegyvename pažangiomis idėjomis, leidžiame laikraštį ir pasiryžę leisti, nes jis dar vis mums reikalingas.

Nė vienam mums nėra paslaptis, kad mūsų lietuvių pažangus visuomeninis judėjimas nebėra toks aktyvus, koks buvo prieš keliolika ar keliasdešimt metų. Daug organizacijų, išskiriant moterų sąjūdžius ir eksmainerių bei kitus klubus, vos bekruta. Nebepajėgiamė surošti didžiulių banketų, minėjimų, koncertų. Jeigu neturėtumėm lietuviškai dainai pasišventusių “Lakštučių” čia Čikagoje “Vilnies” pašonėje, meninė saviveikla būtų mirus. Netgi ir šis mūsų suvažiavimas nebe toks entuziastingas, kokie būdavo anksčiau.

Tokio susilpnėjimo, “nusi gyvenimo” susilaukėm ne dėl mūsų visuomenės darbuotojų bei aktyvistų blogos valios. Prie visa to mus privedė mūsų senatvė, su ja susiję sveikatos sunegalavimai ir negailestingosios giltinės “pasidarbavimas”. Tačiau, kadangi esame realistai ir suprantame, jog kitaip negali būti, dėl to mes neaimanuojame, nenuleidžiame rankų, kiek pajėgiamė tęsiame visuomeninio judėjimo darbą toliau, didžiuojamės, kad gyvuojame, kad dar vis leidžiame laikraštį, kuris kaip buvo, taip tebėra mūsų vadovas ir dvasinė paguoda.

Draugės ir draugai, mes esame darbo liaudies žmonės. Tos darbo liaudies, kuri ryžtingai pasaulyje kovoja už taiką, nusiginklavimą, demokratiją ir socialinę pažangą. Esame žmonės tos darbo liaudies, kuri apsiginklavusi marksistinėmis-leninistinėmis idėjomis kovoja už geresnį darbo žmogui rytojų, už išsilaisvinimą iš išnaudojimo, už socializmą visame Žemės rutulyje.

Ne vienas jūs gal atsimenate, kai jaunose dienose įsisavinote pažangias idėjas, socializmas buvo saldi svajonė, troškimas. Prieš virš šešiasdešimt metų, kai po Spalio didžiosios revoliucijos entuziastingai pradėjote leisti laikraštį “Vilni”, carų Rusijoje tik ką buvo nuverstas caras ir įkurta pirmutinė pasaulyje socialistinė valstybė be žmogaus kito žmogaus išnaudojimo. Arba, keli jūs tada svajojote sulaukti, kad ir mūsų gimtojoje žemėje Lietuvoje darbo liaudis nusimes išnaudojimo jungą, pasirinkt socialistinį kelią ir imsis statyti didingą komunistinį rūmą. O šiandien! . . .

Šiandien jau nebe vien tik Tarybų Sąjunga gyvuoja, o ištisa socialistinių šalių sandrauga: Čekoslovakija, Vengrija, Lenkija, Jugoslavija, Rumunija, Bulgarija, netgi mūsų pašonėje Kuba. O kur dar pasirinkusios socialistinį kelią Afrikos kontinente Angola, Etiopija ir kitos to kontinento kolonialės tautos. Arba Azijos Pietryčiuose Vietnamas, Laosas, Kampučia jau irgi socialistinės šalys. Centro Amerikos Nikaragvoje kyla socializmo vėliava, El Salvadoro liaudis kaunasi už ją. Pasaulio veidas keičiasi, arba kitaip pasakius, darosi vis raudonesnis. Žmonija vis labiau pažangėja, darosi kairesnė.

Mums, kaip Amerikos piliečiams ir šios šalies žmonėms, kelia džiaugsmą, kad pažangias idėjas įsisavina vis platesni Amerikos liaudies sluoksniai. Visoje šalyje vyksta didesnės ir mažesnės demonstracijos, mitingai, nukreipti prieš prez. Reagano administracijos karinę politiką, prieš nežmonišką ginklavimąsi. Organizacijos už civilines teises, įvairūs religiniai judėjimai, profsąjungos bei kiti pažangūs sąjūdžiai vis dažniau skanduoja šūkius, kad būtų susitarta su Tarybų Sąjunga dėl ginkluotės apribojimo, dėl taikos ir kitų nesutikimų. Į reakcijos sukurtą “tarybinės grėsmės” baubą vis daugiau Amerikos žmonių nebetiki.

Ypač sunerimusi Amerikos pažangioji liaudis dėl prez. Reagano ekonomikos politikos, varančios krašto ūkį nuo koto. Liarmuoja pensininkai, kad Social Security pensijos nebūtų liečiamos, liarmuoja milijonai skurdžių, vegetuojantys menkomis socialinio aprūpinimo pašalpomis, liarmuoja visa darbo liaudis, netgi vidurinioji klasė dėl infliacijos, dėl nesvietiškai pabrangėjusių paskolų. Milijonai bedarbių sunerimę, kas bus, kai išsibaigs nedarbo kompensacijos.

Kovos prieš imperializmo branduolines bombas, už nusiginklavimą, už taiką pasaulyje, prieš pragyvenimo smukimą ir už geresnį rytojų, už demokratiją ir socialinę pažangą aštrėja ne tik čia pas mus Amerikoje, aštrėja jos visame kapitalistiniame pasaulyje. Mes, Amerikos pažangūs lietuviai esame vienaip ar antraip tų kovų sukūriuose. Mūsų ginklas tų kovų sukūriuose yra įsisavintos pažangios idėjos, kurias mes puoselėjame savo širdyse ir mūsų lietuviška pažangi spauda, laikraščiai. Žinoma, nebe ką mes begalime su susilpnėjusiomis savo organizacijomis, su retai beišeinančiais laikraščiais, bet vistiek esame lašas entuziazmo tų titaniškų kovų už taiką, nusiginklavimą, ramesnį bei gražesnį pasaulį. O kaip taisyklė, lašas prie lašo sudaro marias. Todėl, nors nebe ką mes begalime, bet nenuleiskime rankų kaip nenuleidome iki šiol. Su savo laikraščiu

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

PIETŲ KORĖJOJE

Pietų Korėjos studentai stiprina kovą prieš diktatorišką režimą, akademinį laisvų pažeidinėjimą, už visuomeninio gyvenimo ir mokyklų demokratizavimą. Į teisingus jaunimo reikalavimus valdžia atsako policijos teroru ir teisminiais susidorojimais.

Vien tik 1981 metais daugiau kaip 17 tūkstančių studentų masinių veiksmų dalyvių buvo pašalinti iš aukštųjų mokyklų arba kitaip nubausti—uždaryti į koncentracijos stovyklas, dešimtys—nuteisti, pateikus suklastotus kaltinimus. Pietų Korėjos žvalgybos kalėjimuose žmonės kankinami, iš jų tyčiojama, neretai kaliniai nužudomi.

VAKARŲ BERLYNE

— Pirmą išmok deramai kalbėti vokiškai, tada ateik . . .—taip sutiko užsieniečių viename Vakarų Berlyno policijos skyriuje, kur atvykęs prasta vokiečių kalba paprašė kažkokios pažymos.

Vakarų Berlyne gyvena 246 tūkst. imigrantų. Per 90 tūkstančių iš jų darbininkai. Jų likimas yra apgailėtinas. Už sunkų, pavojingą ir sveikatai kenksmingą darbą imigrantai gauna nedidelį atlyginimą.

Imigrantai Vakarų Berlyne negali pasirinkti darbo. Jie džiaugiasi tuo, ką pasiūlo darbdavys. Atvykęliai, nors ir moka tokius pat mokesčius, kaip vietiniai gyventojai, praktiškai neturi socialinių, politinių ir juridinių teisių.

ANGOLOJE

Angolos gynybos ministerija praneša, kad rasistinė Pietų Afrika karštiligiškai ruošiasi naujam įsiveržimui į Angolos Liaudies Respublikos teritoriją, kad išplėstų agresijos placdarmą šalies pietuose.

Į rasistinės Pietų Afrikos armiją, pažymima pranešime, įtraukti specialūs teroristiniai daliniai, sulipdyti iš samdytų anglių, čiliečių, izraelitų ir Vakarų vokiečių, taip pat “nešvaraus karo” Vietname veteranų.

Liaudies Angola, pareiškia gynybos ministerija, yra pasirengusi ginti respublikos suverenumą bei teritorinį vientisumą.

GVATEMALOJE

Gvatemalos patriotinės jėgos sėkmingai kovoja prieš valdžios kariuomenę, kurią remia Vašingtonas. Kičės departamente partizanai neseniai numušė karo malūnsparnį, skridusį virš jų pozicijų, Alta Verapaso departamente smarkiai apgaidino du malūnsparnius ir vieną lėktuvą, kurie apšaudė kaimus ir gyvenvietes.

Už 15 kilometrų nuo Uetenango miesto patriotai susprogdino svarbų strateginį tiltą, kuris buvo naudojamas valdžios baudėjams per-

“Vilnimi”, su organizacijomis kiek mes jų beturime, būkime nors maža dalelytė to entuziazmo tų kovų už laimę sau, savo vaikams, anūkams ir visai žmonijai.

Siame suvažiavime mūsų šūkis turi būti: “Vilnis” turi gyvuoti! Turi gyvuoti ne tik kaip ginklas, ne tik kaip vadovas bei dvasinė paguoda. Turi gyvuoti ir kaip naujų širdžių užkariautoja mūsų bendram reikalui. O ji užkariauja. Užkariauja nedaug, bet užkariauja. Pavyzdžiui, nors seniai praėjo prenumeratų atnaujinimui ir naujų skaitytojų radimui vajus, bet vienas kitas naujas skaitytojas atsiranda.

Kalbant apie laikraščio gyvenimą, reiktų daug ko pasakyti apie nepriteklius, sunkumus jį leisti. Bet manau, apie tai bus nušviesta administracijos, direktorių ir šiaip darbuotojų pranešimuose.

Ačiū už kantrybę išklausti šį mano raportą.

mesti į šalies šiaurės vakarų rajonus, kad jie vykdytų ten masines represijas. Tame pačiame departamente partizanai surengė pasalą ir sunaikino patrulinę mašiną su kareiviais.

SVEDIJOJE

Didžiausia Švedijos taikos šalininkų organizacija—nacionalinis taikos gynimo komitetas, vienijantis apie 500 tūkstančius žmonių, ryžtingai stoja prieš branduolinią ginklą, už nebranduolinės zonos sudarymą Europos šiaurėje, už nusiginklavimą, pasakė komiteto pirmininkas S. Arvidson. Jis kalbėjo Švedijos sostinėje įvykusiame kasmetiniame komiteto posėdyje.

Posėdyje priimtoje 1982 metų veiklos programoje prabrėžiama, jog tikrai būtina sudaryti nebranduolinę zoną Europos žemyno šiaurėje, ryžtingai kovoti prieš JAV veiksmus—neutroninės bombos gamybą, prieš JAV ir NATO planus dislokuoti Vakarų Europoje naujas Amerikos branduolines vidutinio nuotolio priemones.

LAOSE

Laoso liaudies revoliucinės partijos III suvažiavime delegatai ir svečiai daugiausia dėmesio skyrė aktualioms šalyje vykdomų socialinių ir ekonominių pertvarkymų problemoms.

Kalbėtojai akcentavo, kad jie yra pasiryžę kiekvieną kaimą, kiekvieną bendruomenę paversti socializmo bastionu, patikimai apginti revoliucijos iškovojimus. J.Z.

Trumpai

— Agrikultūros departamentas sako, jog praeitais ir užpraeitais metais fermerių pajamos sumažėjo iki tiek, kokios buvo prieš 50 metų. Tuo pačiu metu įspėja, kad nėra dar taip bloga kaip buvo Didžiosios depresijos metais, nes dabar farmų savininkų bėra dviem trečdaliais mažiau, negu buvo per Didžiąją depresiją.

— Nacionalės miestų koalicijos lyderiai pranašauja, kad labai galimas daiktas, ir šiemet gali kilti miestuose riaušės, kokios buvo kilusios 1967, nes nerimas dėl pragyvenimo smukimo ir nedarbo kaista be perstojo.

— Federalinis apeliacijų teismas išaiškino, jog negalima versti komunistų partijos, kad pasakytų, kas ir kiek rinkiminei kampanijai duoda kompartijos kandidatams.

— Darbininkų laikraščio “Labor Today” 20-ųjų metų minėjime Mičigano kongresmanas John Conyer akcentavo, kad Amerikos darbininkai turės susitarti su kitų šalių darbininkais kovai prieš daugnacionalines kompanijas.

Vilnis, 1982 birželio 10

Kas kaltas dėl padėties Lenkijoje

Vakaruose labai aktyviai imta priekiaštauti Lenkijai dėl karinės padėties, nors dalis priemonių, kurios tvarkai palaikyti buvo įvestos praėjusių metų gruodyje, jau atšauktos. Kai kas iš JAV vyriausybės yra tos nuomonės, kad karinė būklė švelninančios priemonės per mažos, todėl JAV negalinčios keisti savo nuomonės ir elgesio santykiuose su Lenkija. Be abejonės, kaip elgtis Washingtonui su Varšuva—Baltųjų rūmų reikalas. Tačiau nemanau, kad Washingtonas teisingai, kaltindamas V. Jaruzelskio vadovaujamos nacionalinio gelbėjimo tarybos veiklą dėl sunkios padėties Lenkijoje ir dėl to, kad ši nesėdanti prie derybų stalo su socializmui priešingomis jėgomis. Kokios gali būti derybos, pavyzdžiui, su KOS-KOR veikėjais, kai ši organizacija nemažai nusikalto, griaudama socialistinės Lenkijos pamatus, kai jos vadovai nerimsta ir šiandien?

Lenkijos spauda plačiai supažindino visuomenę su KOS-KOR vadovų ardomuoju darbu, paskelbė informaciją, kuri aiškina, kuo kalta KOS-KOR dėl dabartinės padėties šalyje. Dar 60-ųjų metų pradžioje Kuronis, Modzelevskis, Michnikas ir kiti šios organizacijos veikėjai savo veiklos prieš socialistinę Lenkiją pagrindu pasirinko trockistinio internacionalo ideologiją. 1968 metais kovo mėnesį Kuronis, Modzelevskis ir Michnikas suorganizavo studentų riaušes. Minėti veikėjai pralaimėjo. Tada jie ėmėsi kitos krypties savo veikloje. Jei anksčiau KOS-KOR kritikuodavo bažnyčią, klerikalus, tai po 1968 metų šios organizacijos vadovai užmezgė ryšius su katalikų inteligentų klubu, o po to per profesorių L. Kolakovskį, kuris emigravo į Vakarus, su Lenkijos reakcingais išvieviais. Tokiu būdu KOS-KOR organizacija

ėmė aktyviai bendradarbiauti su nacionalistais. Netenka stebėtis, kad KOS-KOS greitai susirišo su specialiomis Vakarų tarnybomis, su Paryžiuje gyvenančiais kontrrevoliucionieriais, kurie yra susitelkę apie žurnalą "Kultūra" ir "Laisvosios Europos" radiją. Vakarų diversinės organizacijos, kurios buvo suinteresuotos socializmo nuvertimu Lenkijoje, KOS-KOR veikėjams ir pačiai organizacijai negailėjo pinigų. Paryžiuje leidžiamo reakcingo žurnalo "Kultūra" teigimu, per 1981 metus KOS-KOR iš Vakarų gavo daugiau valiutos, negu kitos Lenkijoje veikusios antisocialistinės organizacijos kartu paėmus.

Štai kokios politinės orientacijos veikėjai, prasiveržė į "Solidarumo" profsąjungų vadovybę. KOS-KOR organizacijos vadovų įtakon pakliuvo "Solidarumo" spauda, jie buvo šios organizacijos pagrindiniai patarėjai. Varšuva paskelbė dokumentus, kurie įrodo, kad KOS-KOR vadovai sau ir kitiems bendrininkams iš "Solidarumo" jau buvo paskyrę šalies valdžios postus. Buvo numatyti ambasadoriai, vaivados, teisėjai, direktoriai, net seimo deputatai. KOS-KOR lyderiai nevenė girtis, kad socialistinei Lenkijai "suskaitytos dienos". Ir štai šie planai sugriauti.

Daug kas iš "Solidarumo" profsąjungos veikėjų suprato, kad jie buvo pakliuvę į politinėmis machinacijomis užsiimančių žmonių rankas. Jie patys pamatė, kaip KOS-KOR lyderiai, siekdami savo politinių tikslų, į nusikaltimą prieš socialistinę Lenkiją norėjo pastūmėti ne vieną žmogų. Aš manau, kad kiekvienam aišku, jog su tokiais žmonėmis, kurie išduoda socialistinę Lenkiją, V. Jaruzelskio vyriausybei nėra ko tartis, nepaisant, kad to nori Vašingtonas.

Apolinaras Sinkevičius

Socializmas nepanašus į traukinį

Visi žinome pastaruoju metu Vakaruose ypač pamėgtą "Tarybų Sąjungos grėsmės" "arkliuką". Atrodytu, akivaizdžiausias prasimanymas, o yra žmonių, kurie juo tiki. Bet dar pavojingesnė vadina moji "taikos filosofija". Jos skleidėjai tikina: ir NATO, ir Varšuvos Sutarties valstybės įtrauktos į ginklavimosi varžybas, vadinasi, abi pusės vienodai kaltos dėl grėsmės taikai. Kur veda tokie samprotavimai? Jų tikslas—priversti žmones suabejoti, kad tik imperializmas yra nuolatinė karo grėsmė ir kad tik socializmas yra tarptautinio taikos fronto svarbiausioji jėga. Toks "suabejojimas" atveria imperializmui platesnio manevro galimybę ir pagaliau gali atnešti pražūtį visai žmoniškai.

Socializmas šiandien—ne tik idėjos, užvaldžiusios žmonių protus ir širdis. Socializmas tapo realia jėga, žmonių didelės dalies visuomeninė santvarka, gyvenimo būdu. Tiesa, aršiausi monopolistinio kapitalizmo gynėjai, kaip JAV valstybės sekretorius A. Haig ar gynybos ministras K. Weinberger, nuolat kartoja, kad socializmas vienaip ar kitaip turįs nueiti į nebūtį, bet kažin ar daug kas jais betiki. Pasaulio visuomenės socialistinis, pertvarkymas prasidėjęs, šis procesas plečiasi (daugelio besivystančių valstybių socialistinė orientacija) ir gilėja (socializmo sandraugos šalių kompleksinė integracija). Jei

ne sustabdyti, tai bent prilaikyti šį procesą buržuazija viliasi platindama visokiausio plauko reformistų "pagerinto socializmo" idėjūkstes, mėgindama suskaldyti socializmo stovyklą, socializmo šalininkų gretas kitose šalyse prasimanymais apie "Maskvos viešpatavimą".

Proletarinio solidarumo stiprinimo reikalui pasitarnausime, jei duosime deramą atkirtį tariamiems "socializmo tobulintojams". Beje, tokį atkirtį jau davė pats V. Leninas, pareiškęs, kad socializmas neturi nieko panašaus su greituoju traukiniu. Čia nėra ir nebus konduktoriaus, kuris atidarys vagono duris ir pasakys: "socialinės revoliucijos stotis, išlipkime". Socializmas neatsiranda ir neatsiras iškart, blizgėdamas sotumu ir kultūra. Būtų naivu manyti, kad realusis socializmas kartu yra ir idealusis socializmas. Socializmo tobulumo mes siekiame ryžtingai įveikdami klaidas, sunkumus, ir kiekviena šalis savitai. Tarybų Sąjunga—pirmoji socializmo valstybė pasaulyje—niekam neprimeta savojo kelio. Šitai patvirtina socializmo sandraugos istorija. Ji, beje, byloja ir apie kitą ne mažiau reikšmingą dalyką: pagrindiniai socializmo statybos savitumai pasikartoja kiekvienoje šalyje. Tad būtų nedovanotinas neapdairumas, stojis į socializmo statybos kelią, nepasinaudoti jau sukauptu patyrimu. Tokia pozicija proletariniam solidarumui nepasitarnautų.

DEL TŲ "PRILYTŲ ŽIEDŲ Į SIELĄ"

Manau, kad pasielgiau teisingai tuoj pat pasakydamas, kodėl mano kelias pasuko į Plaučiškių kaimą, esantį netoli Rozalimo Pakruojo rajone. Mat, pasitaikė perskaityti seniai, dar 1948 metais B. Railos parašytą straipsnį labai poetiškai, labai melodingu pavadinimu "Peraug prilijo žiedų į sielą". Tada B. Raila gyveno dar Prancūzijoje, tačiau įvykių Lietuvoje atgarsiai pasiekdavo ir Eifelio bokšto miestą. Žinios, kad Lietuvoje siaučia banditizmas, kad naktimis "miško broliai" žudo tarybinius žmones, B. Railai buvo nelyg nuostabus debesy, kuris lijo gėlėmis į jo sielą. Trumpiau kalbant, tokio pobūdžio žinios, kaip liudija anas straipsnis, jį nepaprastai džiugino. Gi Plaučiškės—jo gimtinė, ir todėl labai norėjosi pasidairyti, kas čia buvę ir kas čia yra.

— Ir ką gi? Jeigu prieš 20 metų jose gyveno apie 10 gyventojų, tai dabar—82 šeimos. Ypač daug pastatyta po 1975 metų—kultūros namai, ūkinis administracinis pastatas, vaikų darželis, dvylika Alytaus gamybos ir 32 mūriniai gyvenamieji namai. Per gyvenvietę išasfaltuotos gatvės, pastatyta šiltnamiai, gėlynas, 400 vietų veršidė, daugiamėčių žolų, atsarginių dalių, grūdų sandėliai, yra žolės miškų agregatas. Jau padėti pamatai katilinei, planuojamas prekybos centras, eilės laukia mokykla ir sporto salė . . .

Ot ir galvojau, ar šitos iš B. Railos gimto kaimo žinios "lijo žiedais" jam į sielą, ar . . . akmenimis. Dulkai ar nedulkai Lietuvos pilki keleliai, bet nėra nei vieno, kuris neparodytu, kaip smagiai, džiugiai pasikeitė Lietuvos kaimas, pasukęs kolektyvizacijos keliu. Ir tą darganotą, peršlapusią dieną, atvykęs į Plaučiškius, negalėjau nesijaudinti. Kai kuriems išpūdziams buvau jautrennis todėl, kad kaip minėjau, buvau skaitęs tą poetišką Broniaus Railos straipsnį, puikiai paliudijusį jo džiaugsmą žiniomis apie banditizmo siautėjimą Lietuvoje pokario metais . . . Jų padarytos žaizdos dar neužgijo ir man, pavyzdžiui, parodė ir traktorininką, kurio tėvui tą metų vieną naktį bandito kulka "ilijo" į širdį. Jeigu ne laimingos aplinkybės, banditų kulka į širdį būtų ilijusi ir Karoliui Bagdonavičiui. Tiesa, nei anksčiau, nei dabar jis negyveno

Tarptautinis imperializmas, pasinaudodamas visokio plauko reformistais, norėtų izoliuoti nuo socializmo sandraugos, tarptautinio darbininkų judėjimo nacionalinio išsivadavimo kovą besivystančiose šalyse. Čia pastaruoju metu vis atkakliau peršama vadinamoji "trečiosios pozicijos" teorijėlė. Ji smerkia imperializmą, kuris pamina tautų nacionalines teises, suvernitetą ir interesus, bet kartu puola ir socializmą—už "neleistiną" paramą nacionalinio išsivadavimo judėjimui. Kitaip sakant, socializmą bara dėl to, kad jis remia beivystančiose šalyse tas jėgas, kurios stvoja už socialinę pažangą, prieš neokolonializmą. Klasta tarytum akivaizdi. Imperializmas bet kokia kaina siekia izoliuoti, besivystančias šalis, laikyti jas kapitalistinio išnaudojimo orbitoje. Bet kada ana idėjūkstė pateikiama kaip nacionalinio išsivadavimo "teoretikų" vaisius, ji gali atnešti žalos besivystančioms šalims konkrečiai ir proletariniam solidarumui apskritai.

L. Gircinas

Plaučiškiuose, bet argi tai svarbu? Jis gyventojas šių apylinkių.

— Dar su lazda vaikščiojau po sužeidimo frontą,—pasakojo jis,—kai banditai atėjo manęs nužudyti. Išlikau gyvas atsitiktinai, tą naktį pasilikęs budėti už kasininę. Neradę manęs, banditai primušė vaikus, žmoną ir ši be laiko į kapus iškeliavo. Taigi seniai būčiau,—tęsė paskaojimą K. Bagdonavičius,—po žeme. Ir niekuo tada nebuvau—nei komunistų partijos narys, nei koks pareigūnas. Man fronte būnant žmona iš Tarybų valdžios gavo du hektarus žemės, atimtos iš buožės Mažeikių kaime. Už tuos du hektarus mane norėjo banditai papjauti . . .

Ką gi. Istorija didelis dalykas, ir labai norėtusi, kad kelių universitetų B. Raila nepatingėtų pasklaidyti ir jos puslapius, kad patikrintų aukštą smetonininko filosofiją pavyzdžiais ir faktais, kurių tiek daug turime. Gal tada storos jo knygos ne pasitenkinimą kels, bet labai nelinksmus prisiminimus dėl jo sielon kažkada prilytų gėlių.

Senieji žmonės prisiminę pasakojo, kad anksčiau laukų masyvai čia būdavę labai nedideli. Tik atėjus melioratoriams laukų masyvai sustambėjo ir jau šiomet visos ūkio žemės bus numelioruotos. Ūkis, tiesa, palyginus nedidelis—turi 2000 ha žemės ūkio naudmenų.

Laukų masyvus po vieną—keletą hektarų aplink Plaučiškius būtina prisimena ir B. Raila. Tikriausiai prisimena ir jų derlingumą, o mes pasakysime tik, kad pernai kolūkis, kurio centru yra Plaučiškės, vidutiniškai iš hektaro prikūlė po 26 centnerių grūdų, gi rekordiniais derlingumo metais—1976 metais—po 42 centnerius aro.

Todėl, atrodo, galima pareikšti mintį, kad netgi talentingai per ilgus dešimtmečius parašytų straipsnių nevertėjo rinkti į storas knygas, jeigu juose nėra svarbiausio—nėra supratimo, koks tai didelis žygdarbis yra senajo lietuvių tautos gyvenimo perorganizavimas į naują, į socialistinį . . .

Pranas Karlonas

TRUMPAI

— Beveik pusė Amerikos katalikų vyskupų pasisakė už branduolinio ginklo išdymimą.

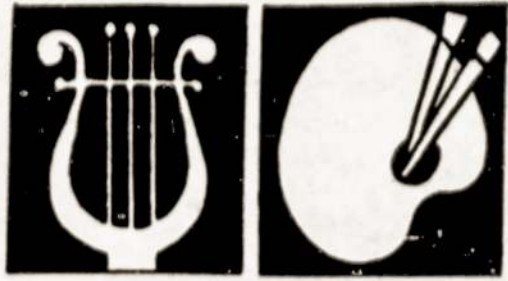
— Kongresas jau penkis kartus atmetė siūlymą, kad viešosiose mokyklose būtų įvestas potariavimas, bet prez. Reaganas ir jo rėmėjai užltradesinieji nenori pasiduoti, vėl kelia klausimą dėl potariavimo įvedimo.

— Komercijos departamento pranešimu, krašto ekonomika pakalnė rieda daug sparčiau, negu buvo laukta šių metų pradžioje. Per šių metų pirmus tris mėnesius tempu nukrito net 4.3 procento.

— Apskaičiuojama, kad po 50 metų Amerikoje iš 5 žmonių vienas bus virš 65 metų amžiaus.

— Šiomet Čikagos miestas vasaros sezono darbų jaunuoliams duos daug mažiau, negu davė praeitų metų vasarą. Praeitais metais šiam reikalui buvo skiriama \$25.5 milijono, šiomet—21.5 milijono. O tuo tarpu nedarbas jaunimo tarpe šiemet daug didesnis, negu buvo praeitais metais.

Vilniai, 1982 birželio 10

MIKAS PETRAUSKAS

MIKAS PETRAUSKAS

JAV senosios kartos lietuviai, ypač to meto saviveiklininkai, labai gerai atsimena Miką Petrauską. Jis čia išievių tarpe nuveikė didelį darbą, skatindamas juos pamėgti muziką, organizuodamas darbininkų choras, koncertuodamas, steigdamas muzikos mokyklas, statydamas savo operetas, spausdindamas savo kūrinius.

Mikas Petrauskas gimė 1873 m. spalio 7 d. Svenčionių apskr., Palūšėju, vargonininko šeimoje. Pramokęs iš tėvo groti vargonais, Mikas dažnai pavaduodavo savo tėvą, 1887 m. Petrauskų šeima persikėlė į Labanorą. Čia Mikas, turėdamas vos 15 metų amžiaus, pradėjo jau savarankiškai vargoninkauti. Be to jis vedė chorą, orkestrą, o dar kiek anksčiau pradėjo komponuoti. Susipažinęs su pažangiais studentais, jų veikiamas, M. Petrauskas uoliai platino caro vyriausybės draudžiamas lietuviškas knygas.

Nesitenkindamas muzikinėmis žiniomis, gautomis iš savamokslio tėvo, 1898-1899 m. M. Petrauskas lankė Rokiškio vargonininkų mokyklą. Po to kuri laiką jis vargoninkavo Obeliuose, vėliau Gervėčiuose, kur suorganizavo 80 asmenų chorą ir 36 asmenų orkestrą.

1901 m. M. Petrauskas įstojo į Petersburgo konservatoriją. Ten pas prof. S. Gabelį studijavo dainavimą. Gervėčiuose savo vietoje jis paliko jaunesnįjį brolių Kiprą, kurį, kiek sugebėdamas, buvo muzikos pralavinęs. Peterburge M. Petrauskas organizavo ir vedė lietuvių jaunimo choras, ruošė jiems repertuarą, dainavo solo lietuvių vakaruose.

M. Petrauskas buvo laisvamanis ir demokratinių pažiūrų žmogus. Jo simpatijos visada buvo skriaudžiamųjų darbo žmonių pusėje. Gyvendamas Peterburge, M. Petrauskas draugavo su pažangiąja studentija ir kartu su ja aktyviai dalyvavo 1905 m. revoliuciniame judėjime.

1905 m. atvykęs į Vilnių, M. Petrauskas dar aktyviau įsijungė į revoliucinį judėjimą. Artimai susidraugavęs su V. Mickevičium-Kapsuku, M. Petrauskas savo butą pavertė slaptų susirinkimų vieta ir nelegalios agitacinės literatūros saugojimo bei platinimo centru.

Caro valdžia atsipeikėjęs nuo revoliucijos suduotų smūgių, 1905 Vilnius, 1902 birželio 10.

m. pabaigoje ėmė žiauriai malšinti darbo žmonių judėjimą. Caro ochrankai susekusi M. Petrausko veiklą, jam teko slapta iš Vilniaus išvykti atgal į Peterburgą. Ten 1906 m. jis baigė konservatoriją. Tačiau ir čia buvo nesaugu. M. Petrausko bute, jam nesant namie, buvo padaryta krata. Kiek pasislaptė ir, žandarų persekiojamas, buvo priverstas slapta išvykti į užsienį.

Kurį laiką M. Petrauskas gyveno Sveicarijoje, kurioje tada buvo daug rusų revoliucionierių-emiigrantų. Čia jis komponavo revoliucinių dainų melodijas Rusijos socialdemokratų darbininkų partijos vadų užsakymu. Paaiškėjęs, kad į Lietuvą dėl siautėjančios stolytinės reakcijos grįžti negalima, 1907 m. M. Petrauskas išvyko į JAV.

Atvykęs Amerikon, M. Petrauskas suorganizavo "Birutės" chorą, tačiau darbo sąlygos buvo labai nepalankios. Neturėdamas lėšų salei išsinuomoti, jis koncertuodavo tiesiog saliuose, iš kurių, kaip trukdąs gerti ir kenkias bizniui, ne kartą būdavo išvaromas.

Nepaisydamas visa to, pradėjęs darbą M. Petrauskas dirbo toliau. Be "Birutės" choro Čikagoje, ir kituose miestuose jis įsteigė chorų, turėjusių didelę reikšmę visam lietuvių darbininkų judėjimui. Aplankęs su koncertais beveik visus Amerikos miestus, kuriuose gyveno daugiau lietuvių, M. Petrauskas sugebėjo savo autoritetu patraukti jaunimą, jam vadovauti, o gražiomis liaudies dainomis sudomino ir vyresniąją kartą.

Be choro koncertų, jau pirmaisiais atvykimo į JAV metais, M. Petrauskas ėmė statyti savo operetas, iš kurių ypač didelio pasisekimo susilaukė "Kaminkrėtys ir malūnininkas". Spektaklių pajamos dažniausiai būdavo skiriamos revoliuciniams tikslams.

M. Petrauskas JAV įsteigė kelias muzikos mokyklas, kurias, kaip tai būdavo praktikuojama ir Vakarų Europoje, jis vadino "konservatorijomis". 1910 m. birželio 5 d. atidaryta Čikagoje "konservatorija" buvo pirmoji tokios rūšies muzikos mokykla lietuvių įsteigta Amerikoje. Netrukus panašios "konservatorijos" buvo įsteigtos Brooklyne, Bostone, Detroite ir kt. Tose mokyklose M. Petrauskas paruošė daug choristų, dirigentų, solistų, kompozitorių ir orkestrantų. Vienas buvusių M. Petrausko mokinėjų—A. Sodeika.

1920 m. M. Petrauskas grįžo Lietuvon. Netrukus kartu su savo broliu Kipru jis surengė koncertinę kelionę po įvairius Lietuvos miestus. Kaune kompozitorius bandė steigti "Liaudies operą".

1922-1923 m. M. Petrauskas vėl praleido Amerikoje.

1925 m. pavasarį Kaune kompozitorius pastatė du savo veikalus—operą "Birutę" ir operetę "Vaikas ar mergaitė", tačiau, niekieno finansškai neremiamas, pats vienas to darbo tęsti nepajėgė.

M. Petrausko jėgos kaskart ėmė vis labiau sekti. Be to, 1923 m. Dusmenyse jį stipriai buvo pritrėkęs perkūnas, o tai neigiamai atsiliepė į jo sveikatą. Taipgi, M.

Čia gimė

"Anykščių šilelis"

Amerikos lietuvių senosios kartos daugelis žino poeto A. Baranausko eilėraščių "Anykščių šilelis", kuriame praeitame šimtmeityje poetas dainavo, kad Šilelyje beliko tik kelios apykreivės pušelės.

Lietuvių literatūrai šis eilėraštinis išliko visiems laikams, taipgi išliko iš A. Baranausko tėviškės šiaudais dengta, 1826 m. statyta iš kirvių tašytų rąstų klėtelė ir devyni beržai, sodinti poeto brolių.

A. Baranausko tėvai 1839 m. persikėlė iš Anykščių priemiesčio Jurzdiko į naujai įgytą sodybą, kur

prabėgo būsimo poeto vaikystė. Mokydamasis atostogų metu jis isikurdavo klėtelėje. 1858-1859 metų vasaromis tėviškėje jis parašė šį žymiausią ir reikšmingiausią savo kūrinių—"Anykščių šilelį".

Nuo 1922 m. klėtelę globojo rašytojas A. Vienuolis-Zukauskas.

J. AVYŽIAUS KNYGA ARMĖNISKAI

Su Lenino premijos laureato Jono Avyžiaus kūryba Armėnijos skaitytojai pirmiausia susipažino prieš dvidešimt metų, kai žurnale "Sovetkan grakanutium" ("Tarybinė literatūra") buvo išspausdintas lietuvių prozininko apsakymas "Brasta". Vėliau Armėnijos literatūrinėje spaudoje, taip pat įvairiuose leidiniuose pasirodė ir kiti jo kūriniai.

Šiomis dienomis leidykla "Sovetakan groch" ("Tarybinis rašytojas") Jerevane į gyvenimą palydėjo J. Avyžiaus romaną "Sodybų tuštėjimo metas".

Petrauskas skaudžiai išgyveno tai, kad buržuazijos valdomoje Lietuvoje jis, kaip muzikas, buvo žeminamas. Žinoma, už jo pažangius įsitikinimus.

1926 m. M. Petrauskas dar kartą išvyko į JAV, tačiau, sveikatai pablogėjus, po dviejų metų vėl grįžo Lietuvon. Paskutinį savo gyvenimo dešimtmetį jis atsidėjo muzikiniam teoriniam darbui ir parašė "Muzikinį žodyną" bei apybraižą "Orkestrai".

Tolesnius šio aktyvaus lietuvių muzikos veikėjo kūrybinius planus nutraukė mirtis, ištikusi 1937 m. kovo 23 d. Kaune.

Paruošė S. J. J.

Kalnakasys

Iš tiesų
Nėr kada tau paglostyti kasų,—
Dieną naktį rūdynuos esu
Ir kasu, ir kasu . . .

Iš visų
Žemės kurmių—juodžiausias esu,
Ir dažnai akyse man tamsu,
Bet kasu ir kasu . . .

Kam kasu?
Kad nebūtų karų, apkasų,
Nukautų, sužeistų ir luošų!—
Tam kasu ir kasu!

Kas esu?
Tas, kas pluša gerovei visų,
Kad ir tau būtų žemėj šviesu!—
Aš kasu ir kasu!

Ką kasu?
Ieškau laimės, svajotos visų,
Ir sparnų kilti dvasia lig dausų!—
Tad kasu ir kasu . . .

Jonas Graičiūnas

Nuo 1945 m. klėtelė—A. Baranausko memorialinis muziejus. Čia saugomi poetui ir jo artimiesiems priklausę daiktai: poeto smuikas, stalas, kelionės lagaminas, knygos, nuotraukos ir kt. 1958 m. klėtelei apsaugoti pastatytas specialus gaubtas. S.

ALYTIŠKIŲ SAVIVEIKLA

Alytiškiai mėgsta muziką, dainą. Nebūna savaitės, kad neatvyktų žymių respublikos ir šalies atlikėjų. Pernai miesto darbo žmonėms buvo surengti 785 koncertai.

Šiame mieste taip pat daug saviveiklininkų. Per 600 jų turi LKP 60-mečio medvilnės kombinatas. Čia veikia dainų ir šokių, pučiamųjų, instrumentinis ir etnografiniai ansambliai, keletas šokių kolektyvų, meninė agitbrigada, choras, 10 vaikų saviveiklos kolektyvų.

BIBLIOTEKOS BICIULIAI

Alytaus centrinėje bibliotekoje įvyko muzikinė valandėlė. Klausytasi naujausių kūrinių, kalbėtasi muzikinio auklėjimo klausimais.

Tokios valandėlės rengiamos reguliariai, turi savo entuziastų būrį. Mėgstantys knygas irgi renkasi į bibliotekoje rengiamus literatūros vakarus.

MOLETŲ RAJONE

Molėtų miesto pakrastyje šalia vaizdingo pušyno iškilo memorialinis kompleksas tarybiniam kariams, kritusiems vaduojant rajoną. Granito plokštėse aukso raidėmis įrašyti 158 Tėvynės sūnų vardai. Daugelio jų likimą išaiškino jaunieji pėdsakiai.

Kas numatoma valstybinės prekybos sistemoje

Universalinės maisto produktų parduotuvės Vilniaus miesto Šeškinės gyvenamajame rajone prekybos salė

Vienuoliktajame penkmetyje respublikos prekybos materialinei techninei bazei plėtoti kapitaliniai įdėjimai iš visų finansavimo šaltinių sudarys apie 141 mln. rb. Valstybinės ir kooperatinės mažmeninės prekybos įmonių plotą numatoma padidinti 32,4 tūkst. kv. m. Respublikos viešojo maitinimo įmonių tinklas padidės 37,6 tūkst. vietų, iš jų 9,6 tūkst. gamybinių įmonių, 0,6 tūkst. aukštųjų ir specialiųjų vidurinių mokyklų, 11,6 tūkst. bendrojo lavinimo mokyklų, 2,87 tūkst. profesinių technikos mokyklų valgyklose ir bufetuose. Dietinio maitinimo tinklas padidės 3,36 tūkst. vietų. Didmeninės prekybos sandėlių plotas išaugs 46,9 tūkst. kv. m.

Sias prekybos įmonių plėtojimo užduotis numatoma įvykdyti plečiant ir rekonstruojant veikiančias ir statant naujas parduotuves, valgyklas, sandėlius ir kitus prekybos objektus.

Valstybinės prekybos sistemoje numatoma pastatyti konservų ir bakalėjinų prekių šaldytuvus Vilniuje ir Panevėžyje, pradėti statyti paskirstomąjį šaldytuvą Klaipėdoje, pramoninių prekių sandėlių Vilniuje, transporto priemonių sandėlių paviljoną Vilniuje, baldų sandėlius paviljonus Klaipėdoje ir Šiauliuose. Šiais metais numatoma atiduoti naudoti stambią universalinę parduotuvę Kaune, pernai baigta statyti maisto prekių universalinė parduotuvė Vilniaus miesto Šeškinės gyvenamajame rajone ir Eidukevičiaus gatvėje, prekybos centras Baltupio gyvenamajame rajone. Numatyta pastatyti daug stambių mažmeninės prekybos įmonių visuose respublikinės priklausomybės miestuose ir daugelyje rajonų centrų.

Lietkoopsjungos sistemoje vienuoliktajame penkmetyje taip pat numatoma pastatyti nemažą prekybos objektų. Iš jų galima paminėti viešojo maitinimo centrą N. Akmenėje, valgyklą su kulinarijos parduotuve Ignalinoje, prekybos cen-

trą akademiname miestelyje Noreikiškėse, pirmąją prekybos centro eilę Kelmėje, prekybos centrus Kėdainių rajono Krakių miestelyje, Prienų rajono Veiverių gyvenvietėje, Šalčininkų rajono Jašiūnų gyvenvietėje, baldų parduotuvę Pabradėje, parduotuvę su kulinarijos parduotuve Šilutėje, universalinę parduotuvę Varėnoje ir daug kitų mažmeninės prekybos ir viešojo maitinimo įmonių. Numatoma baigti kapitalinės statybos darbus plečiant Kapsuko prekybos bazę, baigti statyti sandėlius Ignalinoje, Kupiškėje, Kuršėnuose ir nemažą kitų didmeninės prekybos objektų. Planuojama statyti naujas vaisių, daržovių saugyklas, supirkimo punktus, autobazes su dirbtuvėmis ir t. t. Bus statomi duonos kepimo kombinatai Alytuje, Kapsuke, Mažeikiuose, Utenoje, Linkuvoje, rekonstruojamas—Pasvalyje.

Taigi vienuoliktajam penkmečiui nustatyti prekybos plėtojimo planai ir užduotys pareikalas iš prekybos ir viešojo maitinimo darbuotojų sutelktų pastangų ir didelio organizuotumo.

Iš Lietuvos laikraščių S. J.

IDOMUS VAKARAS

Neseniai Vilniaus miesto naujame Šeškinės rajone 158-ojo lopšelio-darželio auklėtinių tėveliai bei personalas dalyvavo įdomiame vakare. Jie susitiko su Lietuvos TSR nusipelnusiu meno veikėju Leimonu Noreika, kuris paskaitė J. Marcinkevičiaus eilėraščių iš knygos "Gyvenimo švelnus prisiglaudimas", "Būk ir palaimink".

PAPUOŠĖ NEMUNO ŠLAITUS

Raudondvario girininkijos specialistai bei vidurinės mokyklos moksleiviai Nemuno šlaitus papuošė keliais tūkstančiais geltonosios akacijos, baltosios sedulos ir kitais dekoratyviniais krūmais. Kulautuvos, Vilkijos ir Karalgiro girininkijų miškuose prisodino pušaičių, eglių ir ažuoliukų.

Lietuva pasigamina elektros

Sparčiai statoma viena galingiausių pasaulyje Ignalinos atominė elektrinė. Ties Vilniumi kyla trečioji termofikacinė. Prie Kauno marių irgi didžiuliai darbai—Cia bus Kaišiadorių hidroakumuliacinė.

Kai vakarais išžiebta elektros lemputės kiekviename bute, kai ryškiai nušvinta gatvės, o miestus ir kaimus apgaubia iš tolo regima gelsva šviesos pašvaistė, sunku patikėti, kad mūsų respublikai jau ima stokoti elektros energijos. Bet faktas lieka faktu: nors per metus dabar pagaminama per 12 milijardų kilovatvalandžių, pernai iš šalies bendros energetinės sistemos jau buvo pasiskolinta pusė milijono kilovatvalandžių elektros energijos.

Taigi gyvenimas dar kartą akivaizdžiai įrodė, kokie sąlygiški mūsų laikais yra kad ir, atrodytu, didžiausi dydžiai. Savo laiku ir Kauno HE atrodė milžinė—užtvenkę Nemuną, privertėme jį dirbti 90,000 kilovatų galingumu. Tuomet Kauno HE davė 40 proc. elektros energijos. Bet palyginkime 90000 ir 1,800,000 kilovatų galingumo elektrines. Kai stojo rikiuotė Lietuvos VRE, aprūpinanti energija daugiau kaip 80 proc. respublikos reikių, higroelektrinė prie Nemuno virto tarsi nykštuke.

Dabar su nekantrumu laukiame atominės elektrinės, kuri elektros energijos gamybą šį penkmetį padvigubins, padės išspręsti ne tik šiandienos problemas, bet ir patiki-

mai aprūpinti energija liaudies ūkį iki 2000-ųjų metų.

Elektrinių statyba Tarybų Lietuvoje—tai jos ekonomikos augimo istorija. Juk šiais laikais apie ekonomiką kaip tik ir sprendžiama iš to, kiek šalis suvartoja elektros energijos.

Kai kalbame apie šią dieną ir sudėtingas energetikos problemas, dažnai pasilyginame, nuo ko pradėjome. Prieš karą Lietuva pagal elektros energijos gamybą ir suvartojimą vienam gyventojui tenkino priešpaskutine vieta Europoje. Ir elektros energijos gamino per metus vos 56 milijonus kilovatvalandžių. O dabar, kaip minėjome, nebeužtenka nė 12 milijardų kilovatvalandžių. Kas ketveri metai Tarybų Lietuvos energetinis pajėgumas buvo didinamas dvigubai. Todėl dar vis su sentimentais prisimename Kauno HE statybą. Kai važiuojame pro Elektrėnus, jei ir nenukeliame kepurės, tai palydime aukštuosius elektrinės kaminus pagarbū žvilgsniu. Ši elektrinė—nepailstanti darbininkė. Nuo tada, kai gyvybe sualsavo pirmas energetinis blokas, ji spėjo pagaminti jau 128 milijardus kilovatvalandžių. Galima drąsiai teigti, kad gyvybės kraujo mūsų VRE iliejo į kiekvieną respublikoje pagamintą prietaisą, kiekvienas stakles, padėjo išsivystyti elektrotechnikos, radiotechnikos ir kitoms pramonės šakoms.

Iš "Tiesos"

Žemdirbių buitimi nuolat rūpinasi Radviliškio rajono "Komunaro" kolūkio valdyba. Greta kitų visuomeninių ir kultūrinių pastatų čia pastatyta ir nauja pirtis su skalbykla. Ja naudojasi visos namų šeimininkės.

Nuotraukoje: Kolūkio vyr. buhalterės pavaduotoja Aldona Kasparavičienė naujoje skalbykloje. A. Dilio nuotrauka

KUR TU, MERGAITE?

[PRAŠO ATSILIEPTI]

Tai atsitiko 1944 metų spalio septynią dieną, apie 12 valandą. Mūsų pulkas, kuriame aš tarnavau radistu, puolė Kuršėnuose įsitvirtinusių hitlerininkus. Atakavome priešą iš rytų pusės, palei geležinkelį Šiauliai—Kuršėnai. Netoli Kuršėnų iš debesų išnirė trys vokiečių lėktuvai ir pradėjo smigti žemyn, ruošdamiesi mesti bombas. Staiga pamačiau: nuo iešmininko budelės man nežinomo kaimo link bėga moteris su kūdikiu ant rankų. Tuoj pat pasigirdo krįtantį bombų kauksmas. "Gulk!"—sušukau aš moteriai.

Viena po kitos sprogo bombos. Paskui išgirdau kūdikio šauksmą. Fašistų lėktuvai jau suko antrą ratą—vėl ruošėsi mesti bombas. Nedelsdamas prišliaužiau prie kūdikio. Motina jau buvo be gyvybės žymių. Vaikas—gal kokį 2-3 metų mergaitė—įsikibęs į jos' lavoną kly-

kė. Atlpėšiau motinos krauju apšauktą kūdikį ir su juo puolau į artimiausią duobę. Virš galvos vėl sukaukė bombos. Šįsįk jos sprogo toliau, lėktuvai nuskrido į vakarus.

Ką daryti su kūdikiu? Susupau jį į savo milinę ir nubėgau prie artimiausio namo. Pradėjau šaukti žmones, bet kurį laiką niekas neatsiliepė. Paskui prie vartelių pasirodė du berniukai. Dar po minutės—dvi moterys. Šiaip taip paaiškinau, kas atsitiko, ir toms moterims atidaviau mergaitę. Ji buvo tvirtai apsikabinusi mano kaklą ir nenorėjo paleisti... Dar ir šiandien akyse stovi šis sukrečiantis vaizdas. Dažnai galvoju apie ją. Kur tu esi, mergaitė?

V. Zemlianskis
Rostovo sritis,
Nowošaachtinskas

Vilnis, 1982 birželio 10

Pagal socialinio vystymo planus

Šį penkmetį Tarybų Lietuvoje planuojama įgyvendinti plačią socialinę programą. Visose ministerijose ir žinybose, miestuose ir rajonų centruose, gamybinuose kolektyvuose sudaryti socialinio vystymo planai, kuriuose numatytos svarbios priemonės darbo žmonių reikmėms geriau tenkinti. Apie tai rašo žurnalistas Romualdas ČESNA, pabuvojęs Ukmergėje ir Kaune.

Kai pastangos bendros

Ir atokiausių Ukmergės apylinkių gyventojams dabar nėra problemos, kaip pasiekti rajono centrą. Visos gyvenvietės sujungtos su miestu gerais keliais, jais reguliariai kursuoja autobusai.

— Šis darbas turėjo būti užbaigtas tik už poros metų, bet kaip matote, "pabaigtuves" pažymime jau dabar,—sako rajono Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas Alfonsas Bernotas.—Jas paankstino aktyvi mūsų deputatų veikla. Jų pastangomis, bendradarbiaujant su įmonių, ūkių vadovais, rajono biudžete numatytus fondus kelių tiesimui ir tvarkymui pavyko gerokai papildyti šių organizacijų lėšomis. Įmonės, ūkiai šiems reikalams taip pat išskyrė nemaža medžiagų, technikos, darbininkų. Štai to dėka per pastaruosius kelerius metus nutiesėme ir sutvarkėme apie porą šimtų kilometrų kelių daugiau, negu buvo numatyta.

Tarybos pirmininkas atverčia storą albumą. Jame—dešimtys brėžinių, daugybė schemų, skaičių. Tai suvestinis rajono ekonominio ir socialinio vystymo planas. Jame detalai numatyta ką, kur ir kada reikia padaryti, kad žmonių poreikiai būtų kuo geriau tenkinami. Suprantama—tai ne gerų norų sąrašas. Planas pagrįstas tiksliais paskaičiavimais, kruopščia socialinio gyvenimo analize. Ir, žinoma, jame nemaža punktų, kurių įgyvendinimui praktikoje numatyta kooperuoti įvairių organizacijų lėšas. Štai, pavyzdžiui, gelžbetoninių konstrukcijų gamykla jau pradėjo statyti pramoninių vandentiekį, kuriuo naudosis beveik visos Ukmergės įmonės. Jam stojus rikiuotėn, bus galima centrlaizuotą vandentiekį įvesti ir į senųjų kvartalų gyvenamuosius namus. Bendromis

įmonių ir organizacijų lėšomis Šventosios pakrantėse kuriama poilsio zona, asfaltuojamos miesto gatvės, prie gyvenamųjų namų įrengiamos vaikų žaidimo aikštelės. Labai reikalingas miestui ir vandens valymo įrenginių kompleksas: lėšų jo statybai surado "Vienybės" gamykla. O daugelis kolūkių iš kooperuotų lėšų stato modernias kaimo ambulatorijas, mokyklas, serviso tarnybas.

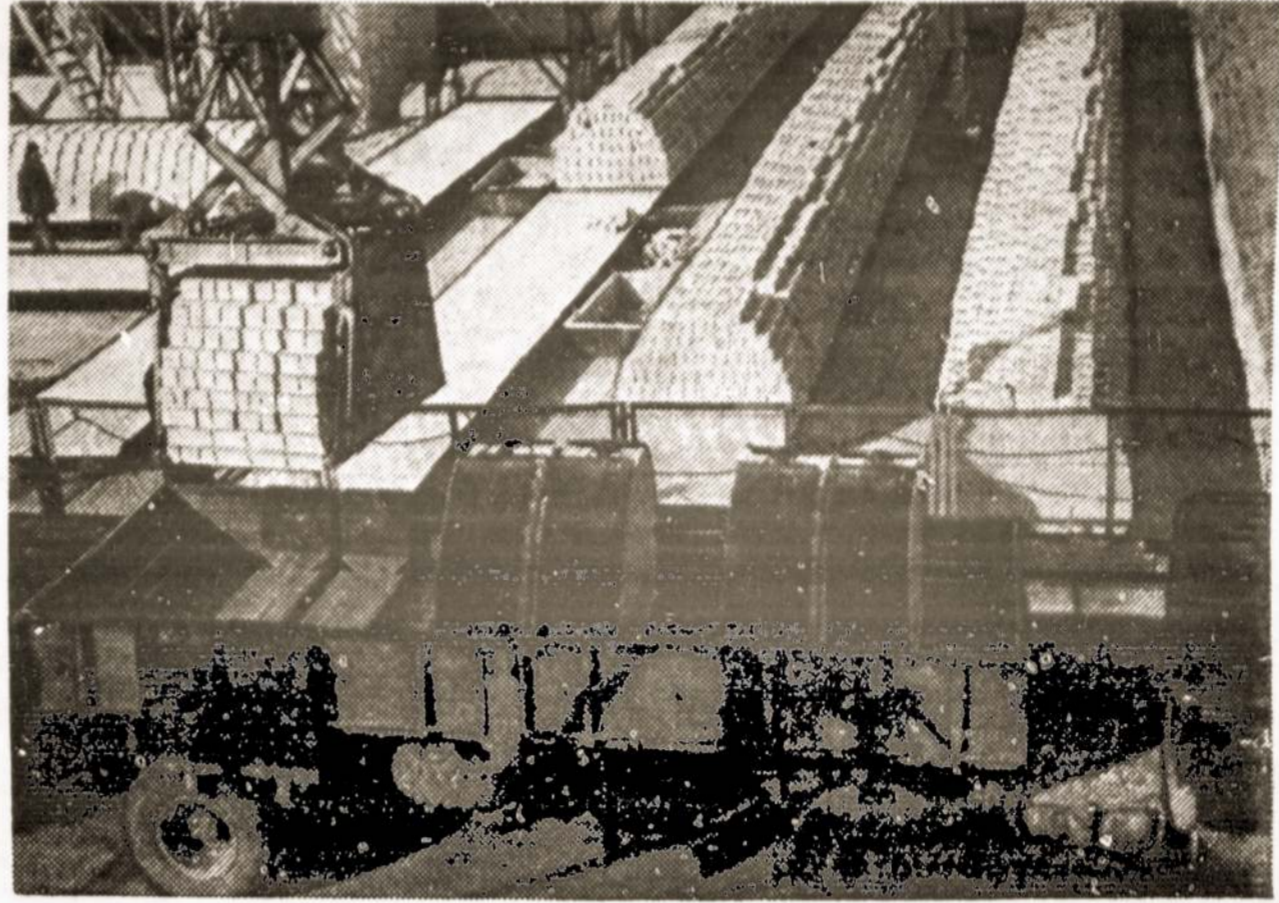
Antrieji namai

Kauno ryšių mazgo socialinio vystymo plane padaryta pirmoji atžyma įvykdyta. Atiduotas naudoti 350 vietų bendrabutis, kuriame įsikūrė pašto operatoriai, telefonistės, ryšių darbininkai ir technikai.

Jauku ir gera šiame didžiuliam name, iškilusiam TSRS 50-mečio prospekte. Pavyzdinčiai sutvarkyti kambariai, ideali švara baltutėlėse virtuvėse, skalbykloje, dušuose.

— Bendrabučio gyventojams sudarytos geros poilsio sąlygos,—pastebėjo ryšių mazgo profsąjungos komiteto pirmininkė Liudvina Siliauskienė.—Jų paslaugoms—jaukūs kambariai dviem-trims žmonėms, didelė biblioteka, turinti daugiau kaip 4 tūkstančius tomų knygų, sporto salė, diskoteka, o "šeimyniniame" aukšte—ir kambarys vaikų žaidimams. Nereikia ieškoti ramaus kampelio ir besimokantiems vidurinėse mokyklose, technikuose, aukštosiose mokyklose: jiems skirti du dideli kabinetai su čia pat išdėstytais vadovėliais, mokymo vaizdinėmis priemonėmis.

Bendrabutis kiekvienam jo gyventojui tapo antraisiais namais, kur galima ne tik gerai pailsėti po darbo, bet ir rasti užsiėmimą pagal savo pomėgį. Jame veikia meistrystės, meninio siuvinėjimo, buitines kultūros, fotografijos rateliai. Vos ne kas savaitę rengiamos ekskursijos po miesto apylinkes, vyksta susitikimai su rašytojais, dailininkais, įžymiais miesto žmonėmis. Savarankišką gyvenimo kelią pradedantiems jaunuoliams čia padedama teisingai tvarkyti savo biudžetą. Beje, mokestis už gyvenimą bendrabutyje paprastai neviršija dviejų-trijų procentų mėnesinio uždarbio.

120 butų namą galima pastatyti iš plytų, kurios per metus sutaupomos Vilniaus silikatinių dirbinių gamybiniame susivienijime. Tai pasiekta mechanizavus plytų pakrovimą į vagonus ir automašinas.

Nuotraukoje: Mechanizmais pakraunamos plytos į automašinas.

K. Jankausko nuotrauka

MALŪNININKAI VASILIAUSKAI

Vis tolimesne praeitimi tampa vėjo ir vandens malūnų galdynė. Sparti technikos pažanga sustabdė ilgai tarnavusias jų gernas, pavertė malūnus muziejiniiais eksponatais. Tačiau neišnyko senoji, pavadinimais ir legendomis apipinta malūninko profesija. Tik dabar ne vėjinius sparnus ar paprastą vandens sklendę, o sudėtingus mechanizmus jis valdo. Dabar tai modernios įmonės, aprūpintos našia grūdų smulkinimo, valcavimo, dozavimo technika.

Ten, kur 40-tajame nuo Vilniaus kilometre automagistralė staigiai suka Kauno link, dunkso Vievio grūdų produktų kombinato pastatai. Tik aukščiausios rūšies produkciją tiekia čia malimo cechas, kuriam vadovauja respublikinės premijos laureatas Albinas Vasiliauskas. Neseniai įvykusiame profesinio meistriškumo konkurse A. Vasiliauskas pelnė "Malūninkų malūninko" vardą.

Su malūninko darbu Albinas susijęs nuo vaikystės. Jo tėvas irgi triūsė malūne Pakruojuje. Prieška-

riniame miestelyje tai buvo didžiausia įmonė. Vaikinukas padėjo tėvui remontuoti įrengimus, o vėliau skubėjo į mokyklą. Bėgo metai, plėtėsi malūnas, augo ir jaunasis malūninkas: kruopų dirbėjas, malūninko padėjėjas, malūninkas. Ir į žmonas Albinas paėmė malūninko dukterį Daną, kuri pradėjo dirbti tame pačiame malūne.

Darbštų aukštaitį nuo Kruojos Lietuvos paruošų ministerija pasiuntė į Maskvą pasisemti žinių geriausiuose malūnuose. Grįžus iš Maskvos teko montuoti naują malimo cechą. Vievio grūdų produktų kombinatė. Čia ir pasiliko toliau dirbti Albinas su savo žmona. Jau bėga prie gėrų trečiasis darbo dešimtmetis. Pas patyrusį meistrą į Vievi perimti jo gamybos "paslapčių" atvyksta jauni specialistai iš visos respublikos. Senasis malūninkas didžiulioje, kad tėvų keliu pasuko ir abi dukros—Skaidra ir Aušra. Baigusios mokslus su technologo diplomais jos grįžo į "šeimyninį" malūną.

Dainius Ručinskas

Žinomo lietuvių grafiko, daugkartinio respublikos plaukimo čempiono Stasio Krasausko atminimui buvo paskirtas pirmasis jo vardu pavadintas memorialas. Šiose varžybose, įvykusiose Vilniaus vandens sporto rūmuose, nugalėtojais tapo olimpinis čempionas Robertas Žulpa ir Tarybų Sąjungos čempionė Aiškutė Buzelytė.

Nuotraukoje: R. Žulpa [viduryje] ir A. Buzelytė su treneriu A. Štaru.

V. Gulevičiaus nuotrauka

NAUJOS PATALPOS

Rekonstravus Lazdijų mieste buitines tarnybos paviljoną, įsteigta cheminė drabužių valykla. Dabar greičiau išvalomi drabužiai, kilimai, sumažėjo savikaina, nes rūbai valyti nebevežami į Kapsuką. Neseniai Lazdijuose pradėjo veikti ir indivi-

dualių lengvųjų automobilių profilaktinis punktas.

Duris taip pat atvėrė naujai pastatytas tipines buitines paviljonas Seirijuose.

DAILININKAI IR ŽEMDIRBIAI

Silutės rajono Saugų tarybiniam ūkyje atidaryta dailės paroda, kurioje eksponuojama daugiau kaip 40 tapybos, grafikos darbų ir akvarelių. Juos sukūrė grupė dailininkų čia veikusių kūrybinės stovyklos metu. Dalį šių savo darbų jie padovanojo žemdirbiams.

Svečiuodamiesi Sauguose, dailininkai susipažino su pavyzdinčiai tvarkomomis ūkio gyvenvietėmis, naujomis statybomis.

"PRAVDOS" 70-MEČIUI

Vilniuje Lietuvos TSR meno darbuotojų rūmuose įvyko iškilmingas susirinkimas, skirtas "Pravdos" laikraščio 70-mečiui ir Spaudos dienai paminėti. Jame dalyvavo respublikinės spaudos, televizijos, radijo, Eltos darbuotojai, Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto žurnalistikos katedros dėstytojai ir studentai, "Sąjungos spaudos" darbuotojai, neetatinių spaudos organų aktyvas.

Vilnis, 1982 birželio 10

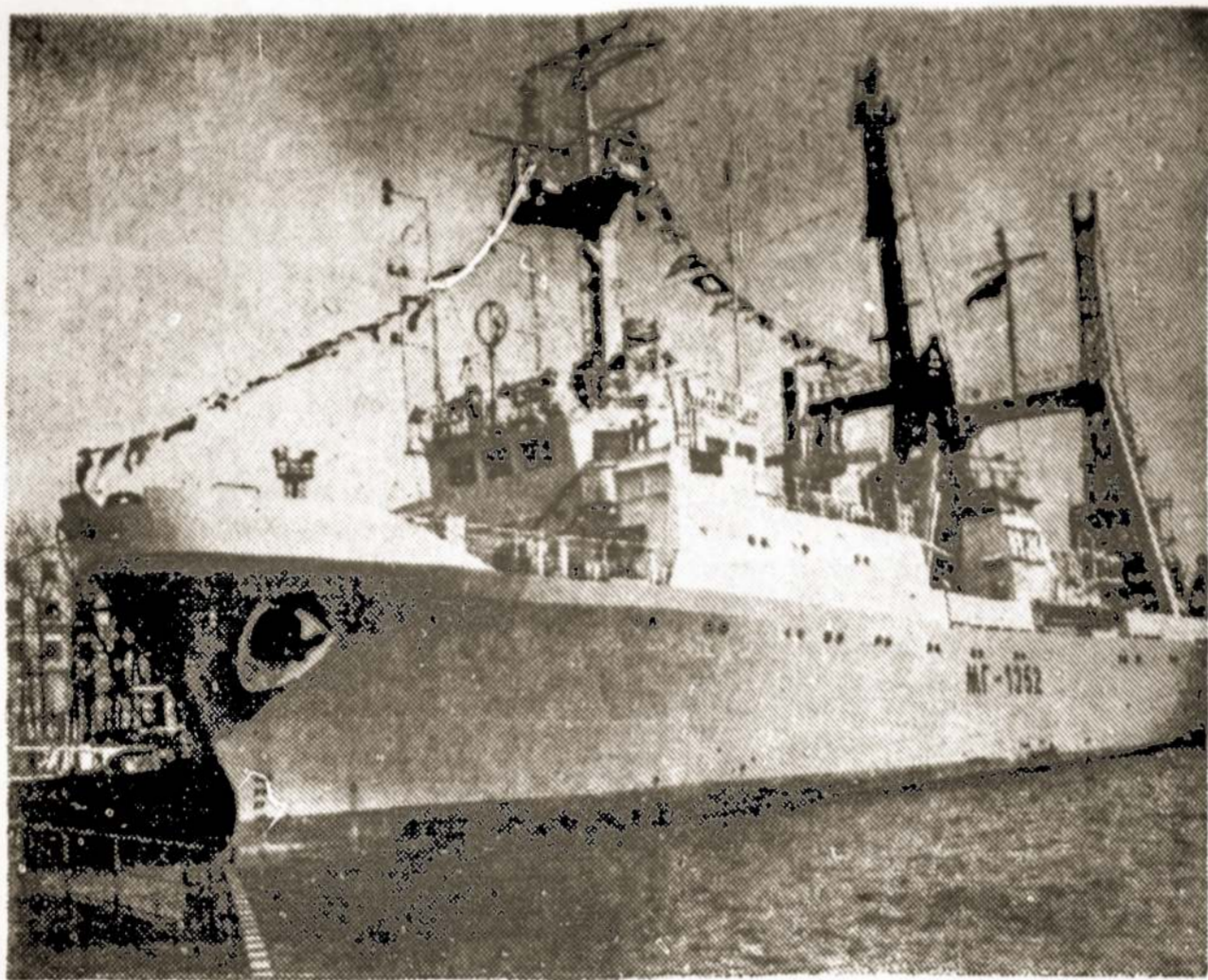
KINO DOKUMENTININKŲ DIENOS

Anyksčiuose įvyko tradicinės Baltijos kino dokumentininkų dienos. Visą savaitę Latvijos, Estijos ir Lietuvos dokumentinio kino meistrai peržiūrėjo ir aptarė svarbiausius trijų respublikų praėjusių ir šių metų dokumentinius filmus, svarstė kūrybines problemas, dalijosi sumanymais.

Taip pat surengtas didelis vakaras "Anyksčėnai dokumentiniame ekrane". Jį vedė Lietuvos TSR liaudies rašytojas Juozas Baltušis.

KUPIŠKIO RAJONE

Netrukus bus pustrėčių metų, kai Kupiškio rajono vartotojų kooperatyvas kas mėnesį įvykdo prekių apyvartos planus. Sėkmingai dirba visos kaimo prekybos zonos, Kupiškio miesto prekybos centras, visuomeninio maitinimo įmonių ūkiskaitinis susivienijimas, paruošų kontora. Pernai prekybos planus įvykdė visos 68 prekybos įmonės.

Klaipėdos "Baltijos" laivų statykloje Šiaurės žvejams pastatytas modernus žvejybinis traleris, pavadintas "Lietuvos komjaunimo XX suvažiavimo" vardu. Valstybinę vėliavą laive pakėlė šios įmonės pirmojo cecho laivų surinkėjas Mindaugas Jurša ir naujojo Murmanskio uostui prirašyto tralerio mechanikas Romualdas Balsys.

Nuotraukoje: Šventiškai papuoštas žvejybinis traleris "Lietuvos komjaunimo XX suvažiavimas" valstybinės vėliavos pakėlimui.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

Medicinos ženklas — gyvatė

Nuostabiausias gyvūnas gyvatė: nei garsiu balsu, nei dydžiu, nei grašiais dantimis garsi. Prisilies skausmo nepadarįdama, o stiprus vyras kirste nukirstas. Kokia galybė!

Užmuš gyvatę, sutraiškys galvą ar gabalais sukapos, o ji juda, kruta. Kiekvienas gabaliukas—gyvas. Ryta užmušta gyvatė kruta visą dieną, o kita ryta toj vietoj jos nebebus. Ar tik nebus atsigavusi? Ne. Užmuštą gyvatę sudoroja ežiai, pelėdos, kiti naktiniai gyvūnai. Gandai apie gyvatės gyvybingumą padėjo plisti ir tai, kad sutrenkta ar išgąsdinta ji ilgai gali išbūti pastirusi, it negyva, o vėliau atsigausti.

Ar tik nežino gyvatė amžinos jaunystės paslapties? Ar su sena išnara nepalieka senatvės? Tokia nuomonė įrašyta viename seniausių rašytinių paminklų, biblijos pirmtako, giesmėje apie Gilgemišą.

Pramiega gyvatė visą žiemą, o saulei šildyti pradėjus atsibunda. Ar neturi gyvatė Saulės galybės?

Nors gyvatės nuodai gilokai paslėpti, žmogus anksti išmoko juos paimti, užnuodyti jais strėlių antgalius. Žinoma, ne kiekvienas medžiotojas tai mokėjo. Matyt, neatsitiktinai žodžiai—vyras, nuodai, jėga ir indas lotynų kalba prasideda ta pačia raide. Neatsitiktinai toji raidė panaši į delno, jėgos ženklą piešini.

Dar toli ligi raidžių atsiradimo tą ženklą randame uolų piešiniuose. Vadinasi, nuodų mokslas labai senas. Jis buvo gerai žinomas dar akmens amžiaus medžiotojams: Afrikos pigmėjams, bušmėnams, Australijos čiabuviams, Naujosios Zelandijos giriose aptiktiems pirmųjų žmonių medžiotojams, neišmokusiems net palapinių susikrauti. Painiame ir galingame nuodų moksle labai didelę reikšmę nuo seno turėjo ir gyvatės nuodai. Gyvatė, mokslas, gydymas ir žudymas susimezgė į vieną mazgą.

Kada gyvatė ir mokslas susimezgė vienu mazgu, tikriausiai nebeatkirsime. Senovės graikai dar gerokai prieš Homero laikus sudėjo pasaką. Neva pas sergantį karaliaus sūnų buvo pakviestas žymiausias gydytojas, o jam pastoję keliai

dvi gyvatės. Vieną jis lazda užmušė, bet antroji atnešė žolę ir atgaivino užmuštąją. Iš gyvatės gydytojas sužinojo gydantį augalą. To augalo pažinimo ženklui labai tiko lazda su dviem priešpriešiais išsiraikiusiomis gyvatėm. Gražus buvo ženklas, panašus į taurę. Vėliau gyvačių liko viena, labiau prie lazdos prigludo. Tokį ženklą ir dabar turi veterinarai. Gydymo menui betobulėjant, prireikė pabrėžti vaistus, gydomąsias priemones, atsirado taurė su virš jos pasvirusia gyvate.

Tai viena iš medicinos ženklų istorijų. Jų yra ir daugiau.

Medicinos ženklas primena, kad mediko profesija reikalauja didelio atidumo, žinojimo, tikslumo, orumo ir drąsos. Tai viena svarbiausių ir atsakingiausių profesijų pasaulyje. Neatsitiktinai ją simbolizuoja gajus gyvūnas.

E. Šimkūnaitė

Kauno dailės dirbinių kombinato dailios vazos, keramininės lėkštės, puodukai, tekstilės ir odos dirbiniai turi paklausą ne tik Tarybų šalyje, bet noriai perkami ir užsienyje.

Nuotraukoje: Keramikos cecho dailininkė atlikėja Dalia Grinevičienė ruošia gaminius Vengrijai.

M. Baranausko nuotrauka

TSRS VALSTYBINĖS PREMĖJOS LAUREATAI

Mokytoja ir jos mokinės

Pastaraisiais metais Tarybų Lietuvoje labai suklestėjo monumentalioji tapyba. Monumentalistų darbai dabar gėrisi ne tik Vilniaus ir Kauno reprezentacinių rūmų langų tapybai, bet ir Alytaus, Naujosios Akmenės darbininkai, Juknaičių žemdirbiai, Palangos, Druskininkų poilsiautojai. O viso šito gražaus darbo apvainikavimas—1981 metų TSRS valstybinė premija Sofijai Veiverytei, Natalijai Daškovai ir Angelei Banytei. Trims drąsioms moterims, nepabūdušioms pasigalinėti du dviem didžiulėm sienom Žemės ūkio ekonomikos instituto konferencijų salėje ir papuošusiom jas išpūdinga freska "Mūsų kraštas".

Sukurti šią freską S. Veiverytė pakvietė ("sieną pasiūlė" kaip monumentalistai sako) rūmų projekto autorius, TSRS liaudies architektas V. Čekanauskas, o gimusiam sumanymui įgyvendinti profesorė pasiukvietė dvi savo buvusias mokinės. Kaupiant medžiagą būsimajai freskai, perkeliat eskus ant kartono, augo ir dailininkų trijulės "apetitai". Jos nebeišsitemo ant vienos sienos, išsiplėtė per dvi, sujungtas suapvalintu kampu. Susidarė ištisi 240 kvadratinų metrų.

Tada prasidėjo sunkus fizinis darbas. Itališkos freskos technologija—ilgaamžė, tačiau sudėtinga. Visi dažai čia natūralūs: baltas degintas marmuras, spalvotas smėlis, žemės pigmentai. Po sudėtingo paruošimo sunkius jų kibirus dailininkėms teko temptis pastoliais ir palubę, gultis, klauptis, sėsti ant tų pastolių pačia nepatogiausia poza.

Ir vistik šiandien, prisimindama tuos dvejus metus, per kuriuos dailininkės atkūrė freskoje būdingiausius Lietuvos regionų—Aukštaitijos, Suvalkijos, Žemaitijos, Dzūkijos—vaizdus, jų žmonės, šventes ir šiokiadienius, S. Veiverytė labai nuoširdžiai sako:

—Būčiau jaunesnė—nuo pastolių nenulipčiau.

O 1949-aisiais, kai dailininkė baigė Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės instituto monumentaliosios tapybos specialybę, tokių galimybių nebuvo. Norai buvo kuklesni: reikėjo rūpintis paprasčiausia pastoge, o ne puošniais rūmais. Tik vieną kartą—tai buvo 1958-aisiais—jai drauge su dviem kolegomis teko išbandyti jėgas kuriant freską Akmenės cemento gamyklos kultūros rūmams.

O šiaip S. Veiverytė dailės mėgėja daugiausiai žino kaip molbertinės tapybos atstovė, intensyviai kuriančią temines kompozicijas, portretus. Juos matė ne tik respublikos, bet ir šalies, užsienio žiūrovai. Už tapybos darbus prieš keletis metų jai paskirta Lietuvos TSR Valstybinė premija.

Bet nenutrūko ryšiai ir su monumentalistais. Specialybės paslaptis dailininkė perdavė savo mokiniams, ilgus metus vadovaudama freskos ir mozaikos studijai Valstybiniame Dailės institute. Mokinių susidarė nemažas būrys, ir profesorė nuoširdžiai džiaugiasi, kad "sienų" jiems netrūksta, ypač tiems, kurie, baigę institutą, nepabūgsta vykti į mažesnius miestus, miestelius—juk čia statoma tiek daug originalių visuomeninių pastatų.

Tarp gambiausių S. Veiverytės mokinių—ir "Gimtojo krašto" bendraautorės. Abi gražiai užsirekomendavusios jau savo diplominiiais darbais, begaliniai atsidavusios pa-

sirinktai specialybei, sukaupusios nemažą patyrimą. N. Daškova, baigusi Dailės institutą prieš dvyliką metų, išgarsėjo savo freskomis Vilniaus Vilniaus ir mokyklose, Elektrėnuose. A. Banytės kūrybinės veiklos dešimtmetis prabėgo daugiausiai bepuošiant pamario krašto pastatus—Palangos sanatorijas ir poilsio namus, Klaipėdos ligonines, naują "Dailės" kombinatą. Paskutinis jos darbas—freska Juknaičių tarybiniame ūkyje—tarsi premijuotojo "Mūsų krašto" tęsinys, sukurtas tuo pačiu užmoju, ta pačia tematika. Juk medžiagos, bekeliadamos po gimtąjį kraštą, dailininkės sukupė tiek—padaryta per 500 eskijų—kad sugebėjo surengti jų parodėlę Druskininkuose. Matyti vaizdai ir žmonės dar ilgai audrins jų kūrybinę fantaziją, paskatins ne vienam naujam darbui. Belieka palinkėti, kad jie būtų toki pat talentingi, taip pat plačiai garsintų jų vardus, o kartu ir visą Tarybų Lietuvos meną, kaip "Mūsų kraštas".

T. Gečienė

Apie 200 hektarų cukrinių runkelių kasmet augina Kapsuko rajono Padovinio kolūkis. Čia jie gerai dera. Pernai iš hektaro gauta po 518 centnerių. Jau penkioliktą pavasarį cukrinių runkelių pasėjų mechanizatorius Juozas Botyrius. Jis vienas augins 90 hektarų cukrinių runkelių.

Nuotraukoje: J. Botyrius.

G. Svitojaus nuotrauka

MIAMI, FLA.

Žiemos sezonas jau baigėsi. Pas mus žiemoje svečiai jau išlėkė atgal į šiaurę.

Socialinio Klubo narių gretos irgi retėja. Vieni dėl menkos sveikatos negali atvykti į Klubą, kiti išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Todėl praėjusiam narių susirinkime nutarta Klubą uždaryti trims mėnesiams—nuo gegužės 30 d. iki rugsėjo 5 dienos. Kitais metais būdavo uždarytas tik du mėnesius.

Susirinkime taipgi nutarta surengti poatostoginį didelį rengimą. Minėsime 20 metų kaip L.S.K. buvo suorganizuotas. Minėjimui diena dar nenustatyta.

Klubui reikalinga darbininkų, vyrų ir prižiūrėtojų. Jeigu kas žinote kokį pensininką, norintį gyventi šiltoje Floridoje, ir dar kiek galintį padirbėti, lai kreipiasi į Lietuvų Socialinį Klubą, 2610 N. E. 119 St., Miami, Fla. 33167, gaus visas informacijas.

Ilgametis Klubo narys Jonas Andrus randasi ligoninėje. Žmogus pergyveno rimtą operaciją. Girdėjau, kad turės pabuvoti slaugyamo namuose mažiausia pora savaitių, kol sustiprės ir galės grįžti į apartamentą, kuriame jis gyvena vienas.

M. N.

Vilnis, 1982 birželio 10.

ST. PETERSBURG, FLA.

Truputis žinelių iš mūsų apylinkės. Pereita žiema mums buvo labai geras sezonas. Šiaurėje, vakaruose ir rytuose buvo šalta ir daug sniego. Tai kas galėjo, važiavo į Floridą. Daug svečių buvo geri menininkai, kaip tai iš New Yorko operos dainininkė Emilija Young-Jeskevičiūtė. Ji čia buvo visą žiemą, mums padainavo keletą kar-
tu.

Buvo čia Vilimas Petronis iš Huntington, N. Y., Kazimieras, K. Lazdai iš Brandon, Fla., Barbara Bough iš Enterprise, Alabama, A. Joniškienė iš Smithtown, N. Y., Kastantas Samuolis iš Kittery, Maine, Elena Burba iš Boston, Mass., Albertas ir Ona Česnalavičiai iš Maine, Matas Žemgulis iš Hartford, Conn., Jėo. ir Elzbieta Lietus iš Dearborn, Mich., Ona Vasiliauskiene iš Cleveland, Ohio, Algis Kazlauskas iš Toronto, Kanada, Vincas Kirvela iš Detroit, Mich. Atsiprašau, nemanau kad visus atsiminiau. Tolimiausias svečias tai iš Tarybų Lietuvos Vladas Noreika iš Kauno.

Jis buvo gimnainių iškviestas ir ta proga atvažiavo mūsų Klubu pamatyti. Jau- nas, malonus, vyras. Daugiau apie jį nieko nesužinojau. Visi nori su juo kalbėti, klausia apie jų gimines Kaune. Kur jis dar lankysis, neteko sužinoti.

Dainavo solistas iš Mass. Jis mus aplanko kas žiemą, All. Daupša. Mūsų choras vadovaujamas H. Janulytės. Programa buvo graži. Dainininkai gavo daug aploдимentų. Parengimas buvo labai sėkmingas. Tik gaila, kad jie greit mus apleidžia. Lauksim jų kitais metais.

Mūsų ligoniniai: Nelle Petronis randasi slaugymo namuose Pasadena Manor, 14330 Pasadena Ave. S.S., Pasadena. Walter Kelley ser-

Vilnis, 1982 birželio 10

ga namuose, žmona irgi silpna. Patys jau nepajėgia save prižiūrėti, ateina iš miesto, o kita samdo. Liūdnas likimas.

Della Mikalajūniene prižiūri Senior Service.

Marijona Cepelienė randasi senelių namuose. Alma Bruwer sveikta namuose, dar pajėgia susitvarkyt. Buvusi mūsų Klubu ir kuopos narė Tessie Sholiūnas daug dirbo virtuveje, kepė pyragus, lankė parengimus, susirinkimus, o susilpnėjus sveikatai, išvažiavo pas dukrą į Connecticut. Dabar jau randasi slaugymo namuose Bran Ford Manor, 107 Montrose St., Branford, Ct. 06405.

Parašykite nors kortelę. Tokiose vietose labai liūdna. Be to ji yra mūsų narė. Prašau visų, kas galite, lankykite parengimus. Įvyksta kas šeštadienis 314—15th Ave. So.

J. Andriulienė

Iš Vakarų Vokietijos

Turėčiau ir aš priklausyti prie Lietuvos vokiečių. Mano organizacija būtų "Landsmannschaft der Deutschen aus Litauen". Bet taip nėra. Namiškiai prenumeruoja Lietuvos vokiečių keturis kartus metuose pasirodantį laikraštį "Die Raute", nueina į jų minėjimus ir parengimus, nes ten susitinka daug jaunystės draugų.

Šių metų gegužės 8 Lietuvos vokiečių Hesseno valstijos skyrius Frankfurte suruošė savo 25 metų jubiliejinį suvažiavimą. Kažinkaip pasidarė smalsu ten nueiti, pasižiūrėti kas ten vyksta. Buvau maloniai nustebęs. Saliukėje apie 70 žmonių, dauguma vyresnio amžiaus ir moterys. Tai tos praktiškos ir nuoširdžios, kokias susitinku traukinyje vykstant į Lietuvą apsikrovusias čemodanais. Jaunesni buvo tik tie, kurie savo tėvus ar senelius atvežė į minėjimą mašina. Aišku, stalai buvo apkrauti pyragais, taigi iš pirmojo momento džiaugiesi kaip namie.

Atvykusius pasveikino Lydia Dauth. Jinai, kaip iš pirmojo žvilgsnio matosi, priklauso prie tų moterų, kurios mažai kalba ir daug dirba. Jos ir keleto jos draugių pastangomis ši draugija ir švenčia savo sidabrinį minėjimą. Tikriausia joms dar užteks energijos ir kitiems minėjimams. Pagrindinei kalbai buvo pakviestas pastorius Bruno Landig. Ir prasidėjo katastrofa. Pirmiausia pastorius pradėjo aiškinti apie Pabaltijo vokiečius, kurie istoriškai nieko bendro neturi su Lietuvos vokiečiais. Paskui pradėjo aiškinti Lietuvos istoriją, aišku iš vokiško nacionalistinio taško, o galų gale pabaigė savo kalbą aiškindamas, kad Pabaltija, dabar "vokietystė ir vėl yra pavojuje", kaip po Pirmojo pasaulinio karo.

Gerai, kad po to sekė Landsmannschofto pirmininko Arnold Doring žodis. Jis diplomatiškai pastoriaus išsišokimus atitaisė. Trumpai paminėjo, kaip vokiečiai atsirado Lietuvoje, kas ir man buvo įdomu. Apie tai reikėtų kada nors ilgesnį straipsnį parašyti. Be to pirmininkas papasakojo, kaip per šimtmečius visokių tautybių žmonės galėjo Lietuvoje taikingai sugyventi. Gal ir Vak. Vokietijos vokiečiai galėtų iš to kai ko pasimokinti, kurie dabar pergyvena neapykantos periodą. Bendrai gali džiaugtis Landsmannschoft turėdami tokį pirmininką, kaip Arnold Doring.

Bendrai žmonių tarpe matėsi gana pozityvi laikysena Lietuvos atžvilgiu. Jie laiko Lietuvą tėvyne. Vak. Vokietijos visos Landsmannschoft veda revanšistinę politiką. Tik Lietuvos vokiečiai niekuomet neturėjo teritorinių reikalavimų. Ir šiame minėjime matėsi meilė Lietuvai, jos žmonėms ir lietuvių kalbai. Didelio pritarimo susilaukė deklaracija lietuviško eilėraščio lietuviškai.

ARCHYVAI

Paskutiniu laiku vartant lietuvių spaudą vis užtinkini rašinius apie archyvus. Kur palikti viską, kas emigracijoje yra lietuviško susirankiota? "Laisvė", "Vilnis" ir kitos pažangios organizacijos jau senokai yra šią problemą išsprendę. Savo archyvus perdavė į Lietuvą. Ten yra žmonių, kurie jais rūpinasi. Kai kurie pavieniai tautiečiai irgi perdavė savo vertingus palikimus Lietuvai. Vokietijoje Lietuvos vokiečiai Neheim-Husten turi savo dokumentacijos ir kultūros centrą. Ten renkama visa medžiaga susijusi su Lietuvos vokiečiais. Tam darbui jie turi ir personalą. Vak. Vokietijos lietuviai irgi paskutiniu laiku susirūpino lituanistiniu archyvu. Prieš kurį laiką įsteigė tam darbui bombastišku pavadinimu draugiją. Jau pradėjo dėl mokinių stokos neapgyvendintuose Vasario 16 gimnazijos berniukų bendrabučio kambariuose krauti knygas bei kitą medžiagą. Bet tam darbui neturi darbuotojų, tai galima įsivaizduoti, kaip tas viskas dabar atrodo. Gal ir su tuo archyvu tas pats įvyks, kaip ir su Vliko bei Eltos archyvu. Mat, tos organizacijos savo laiku nešdinosi iš Vokietijos, nes pinigų lovys atsirado Amerikoje. Jų archyvus buvo suverstas gimnazijos palėpėje. Atsimenu, kai mes vaikai ten knisdavomės, išsirašydavom Lietuvos pasus ir t. t. Vieną dieną vienas ūkvedys pasisamdė mašiną ir nuvežė visą medžiagą į šiukšlyną...

Amerikoje tikriausia yra dar daugiau lietuviško medžiagos. Liūdnamuteikia faktas kai skaitai, kad užsidariusio "Keleivio", į kurį iki paskutinės jo egzistavimo dienos rašiau ir kurio redakcijos lentynose įdomių knygų užtikdavau, archyvus dėžėse mėtosi kažin kokių Čikagos namų sklepuose. Niekam nereikalingas.

Būtų gera, kad daugiau kas taip darytų, kaip "Vilnis" ar "Laisvė", atiduotų savo vertingą medžiagą į Lietuvą. Ji bent išliktų ateičiai, neatsidurtų taip, kaip Vokietijoje Vliko ir Eltos medžiaga šiukšlyne...

KIEL-KLAIPEDA

Kasdien veikia geležinkelio keltas Kiel, o kitas Klaipėdoje. Planui įvykdyti reikėtų keturių geležinkelio keltų. Tai ateities muzika, kaip Kiel vyriausias burmistras Karl-Heinz Luckhardt aiškina. Bet Kiel šito plano negali atidėti, nes tas miestui labai reikalingas. Taigi nereikėtų didžiausiam miesto darbavimui, laivų statybos firmai atleisti 1,400 žmonių. Sie visi geležinkelio keltai kainuotų apie 500,000,000 markių, be to prisidėtų dar 200,000,000 markių už pertvarkymus uostose. Be to Kiel miestas nepriklausytų vien nuo laivyno.

Bet tam planui šiuo laiku įvykdyti nėra galimybės, nes Vak. Vokietijos valdžia pažadėjo Amerikos prezidentui Reagan ko greičiau nutraukti visus ekonominius ryšius su Sovietų Sąjunga ir naujų nepradėti.

LDS 2-ros apskrities komiteto žiniai

Mažai laiko beliko iki mūsų visų taip laukto LDS Seimo, kuris bus Čikagoje rugpjūčio 20-21 dienomis. Apskričio komitetas rūpinasi, kad delegatai būtų tinkamai pasitiktai ir priimti. Dėl darbo atlikimo šaukiamas apskričio komiteto posėdis birželio 12 d. 2 val. po pietų "Vilnies" salėje. Prašau visus komiteto narius būtina dalyvauti.

Sekr. Isabelle Peters

CLEVELAND, OHIO

1982 gegužės 9 d., Motinos dieną, mūsų LDS kuopos nariai gavo skaudžią žinią kad du nariai, priklausę kuopai nuo pat susitvėrimo, mirė. Jie abu visada buvo susirinkimų lankytojai ir rėmėjai progresyvaus veikimo.

Josephina Mitchell-Vilchinskas prieš pirmą karą atvyko į šią šalį iš Lietuvos. Augino tris dukreles, bet vyriausia Estelle Busher jau mirė. Virginia Jurca ir Helen McLanus turi šeimas ir gražų atžalyną. Velionė buvo nedraši, bet visada lankydavo darbinikiškus parengimus. Taipgi skaitė lietuviškus laikraščius "Vilni" ir "Laisvė". Josefina palaidota Lake View kapinėse patarnaujant Grdina graboriui.

Jonas Kalakauskas taip pat prieš pirmą karą atvyko iš Lietuvos. Vedė žmoną Margaret ir susilaukė dviejų dukrelių: Adelė (Vasil) ir Connie (Agurkis).

Po 26 metų darbo New York Central vieškely širdies smūgis priverė pasitraukti. Atsigaavęs kelis metus užsiėmė ūkininkyste, bet po antro smūgio apsigyveno mieste. Žmonai mirus, neužilgo kitas smūgis jį suparalizavo. Turėjo išeiti į slaugymo namus, kur dar daug metų gyveno iki mirties.

Jonas buvo Clevelando 55-tos kuopos LDS aktyvus narys. Jis taipgi buvo kartu su žmona visokių progresyvių draugijų rėmėjas bei mūsų spaudos skaitytojas. Lieka du anūakai ir trys proanūakai.

Laidotuvėms rūpinasi Wells-Kloss graboriai. Graboriai—trumpai pabrėžė Jono gyvenimą. Buvo palaidotas Knollwood kapinėse šalia jo brangios žmonos Margaret.

Abiem šiem brangiems žmonėm linkime amžinos ramybės, jų šeimoms mūsų visų giliausia užuojauta.

S.

Karjeros laiptai tamsūs, gerai apšviesta tik viršutinė aikštelė.

Slovės saulė kaprizinga: ji gali nusileisti per patį vidudienį.

Tikėjimas kalnus perkelia. Tuneliui prakasti reikia žinių.

Veidmainystė—moralinių planų viršijimas.

Yra mintys grūdai, ir yra mintys makaronai.

Iš pradžių buvo muzika, paskui atsirado gaidos.

Tuščios galvos—talpiausi prietarų sandėliai.

Juokas—sielos masazas.

Kiel gyventojai mato, į kur tas kelias eina, dabar jau protestams klijuojasi ant mašinų ir kitur plakatai su užrašu "Wir sind fur FKK-Fahre Kiel-Klaipėda". Mes esame už keltą Kiel-Klaipėda.

Romas Šileris

KULTŪRIETĖS ATŽYMĖJO MOTINOS DIENA IR PARĖMĖ "VILNĮ"

Gegužės 18 d. įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas. Prieš susirinkimą 12 val. dieną buvo teikiami šilti pietūs. Seimininkės A. Vaitkienė, A. Paulikienė ir joms talkininkavo E. Balčiūnienė, K. Einorienė, E. Sankus ir kitos narės. Jonas Feiza atvežė iš Kentucky bendrovės vištieną ir pradėta pasivašininimas. Netrūko ir saldžios bei karčios. Floridietė Vera Kasparienė-Ziūrienė prisiuntė gražius linkėjimus ir pavaišino iš Jugoslavijos atvežta brandy. Atvežė stipresnės A. Parada ir J. Feiza.

Pasivašininus turėta meninė programa. Pirmiausia dainavo Lakštutės, vadovaujant muzikai Valeria Urbikas. Po to sekė duetas Anne Krisiken ir Estelle Bogden, dainavo "Močiute mano". Vanda Gaidman dainavo solo "Neverk dukrelė". Deklamavo drg. Josephine Sisevičienė. Jai deklamuoti sekasi. Padeklamavusi du eilėraščius įteikė draugijai \$10 dovaną ir palinkėjo, kad draugija ir ateityje taip puikiai tarnautų pažangos labui.

Dainuoja trio: Anne, Vanda ir Estelle "Eisiu mamai pasakyti". Toliau deklamuoja Birutė Rasinskienė du eilėraščius: vienas sveikina motinas, antras "Močiutės darželis". Jai labai puikiai sekasi deklamuoti, už tai gavo daug katučių. Vėl girdime šaunų Jono Feizos ir Estelle Bogden duetą.

J. Marazienė pasakė kalbą paliesdama Motinos dienos svarbą bei jos pradžią ir kaip prasmingai pagerbti motinas. Ji priminė, kad didžiausias motinos priešas tai karas, kuriame išžudodmi milijonai motinų sūnų. Taipgi nurodė apie šių dienų karo troškėjų užmačius ir galimybes branduoliniu karu sunaikinti visą žmoniją. Ji kvietė visus į bendrą kovą prieš karo rengėjus. Baigdama paprašė minutei susikaupti ir mintimis persikelti prie savo motinos, kur ji bebūtų, toli už jūrų marių ar šaltame kape.

Po kalbos dainavo Estelle Bogden ir visa Lakštučių grupė. J. Marazienė pranešė kad šį mėnesį atžymime šių narių gimtadienius: Veros Briedis, M. Paškevičienės

(Pasker), Anna Parada. Lakštutės ir visi dalyviai sudainavo "Ilgiausių metų".

Lakštutės labai šauniai ir širdį glostančiai atliko programą, taipgi ir kitos programos dalyvės. ALMK draugija taria programos dalyviams nuoširdų dėkui.

Pasibaigus Motinos dienos programai, draugijos pirmininkė U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką.

Valdyba davė išsamų raportą iš savo veiklos, atlikusi visus darbus, kurie buvo jai paskirti. J. Marazienė pranešė, kad gautas laiškas iš draugijos narės, gyvenančios St. Petersburg, Fla., Veros Kasparienės-Ziūrienės, kuri sveikina nares Motinos dienos proga ir prideda dovaną iš Jugoslavijos "skystimėlis" . . .

Pirmininkė pranešė, kad netekome narės Agnes Mikolaitienės. Paprašė atsistoti ir vienos minutės tyloje pagerbti jos kilnų atminimą.

Gauta nauja narė, tai miela solistė Vanda Gaidam. Visas susirinkimas sveikino ją. Dabar visa Lakštučių grupė, išskyrus Joną, yra mūsų draugijos narės.

Nutarta pasveikinti laikraščio "Vilnis" dalininkų suvažiavimą, kuris įvyks birželio 6 d. ir įteikti paramos \$100. Išrinkta delegatė Emilija Balčiūnienė.

Stambiau apdovanojo draugija: J. Sisevičienė ir N. De Schaaf po \$10; A. ir S. Chapai \$6; A. ir J. Copin \$5, E. Balčiūnienė \$5. Kiti po mažiau.

Pranešta, kad vėl nesveikuoja Mary Nikas ir L. Matuzienė, o Antanina Butkis, buvusi daugiau kaip savaitę ligoninėje, dabar jaučiasi geriau ir jau dalyvavo susirinkime.

Sekančiam susirinkimui maistą paruoš vicepirmininkė A. Vaitkienė ir A. Pauliukienė. Susirinkimas įvyks birželio 15 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Prašau visas nares atsilankyti ir apsvarstyti draugijos reikalus. Sekr. J. M-nė

Ex Mainierių klubo narių žiniai

Mieli klubiečiai, šiuomi primenu visiems, kad mūsų klubo narių susirinkimas įvyks birželio 19 d. 12 val. "Vilnies" salėje. Kaip visuomet, taip ir prieš šį susirinkimą turėsime draugišką pasivašininimą.

Tad prašau nevēluoti, o būti laiku, tai yra 12 val. dieną.

Po pasivašininimo turėsime susirinkimą ir aptarsime klubo reikalus. Tad pasistenkite dalyvauti.

Sekr. Jonas Feiza

Mirę lietuviai

Gegužės 12 d. mirė Algirdas Bazaras, sulaukęs 45 metų, gimęs Lietuvoje, Siauliuose.

Gegužės 15 d. mirė Antanas Kančevičius, sulaukęs 57 metų, gimęs Lietuvoje, Alytuje. Amerikoje išgyveno 82 metus.

Gegužės 16 d. mirė Juozas Žemaitis, sulaukęs 85 metų, gimęs Lietuvoje, Kėdainių apskr., Survilaiškių valsč., Kalnaberžės kaime. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Gegužės 17 d. mirė Petronėlė Barkauskienė-Guogaitė, sulaukusi senatvės, kilusi iš Pūstapėdžių kaimo, Vilkaviškio parapijos.

MIRUS

Kazimierui Danylai [Mykolui Biliūnui]

Reiškiam gilią užuojautą velionio pusbroliui Zigmui Baltušiiui ir jo žmonai Vivian ir kitiems giminėms T. Lietuvoje, taipgi jo kilnios idėjos draugams, su kuriais tiek daug metų dirbo pažangos labui. Žinokite, kas ir mes kartu liūdime, netekę mielo ir artimo draugo.

JOSEPHINE ir KAZYS SESEVIČIAI

SAN LEANDRO, CALIFORNIA

MIRUS

Juozui Karosui

Reiškiam giliausią užuojautą jo žmonai KSAVERAI, dukteriai EUGENIJAI STANLEY ir jos šeimai, WARREN, N. J., anūkams RONNIE STANLEY, GORDON STANLEY ir jų šeimoms, taipgi visiems jo giminėms ir draugams čia AMERIKOJE ir LIETUVOJ.

Mes liūdime kartu su JUMIS.

A. GEISER
M. KAMAR
TELDA KING
F. SREDNIWA
A. ZLAKOS
A. TARASKA
V. TARASKIENĖ

M. BALTULIONYTĖ
M. MOZŪRAITIENĖ
K. MUGIANIENĖ
F. MACHULIS
D. MACHULIENĖ
RAY MACHULIS
M. GINAITIENĖ

SAN LEANDRO, CALIFORNIA

MIRUS

Juozui Karosui

Reiškiam nuoširdžią užuojautą žmonai KSAVERAI, dukteriai EUGENIJAI STANLEY ir jos šeimai, Warren, N. J. anūkams RONNIE STANLEY, GORDON STANLEY ir jų šeimoms, taipgi visiems jo giminėms ir draugams, čia AMERIKOJ ir LIETUVOJ.

Linkime JUMS ištvermingai pergyventi šią liūdną valandą JŪSŪ gyvenime.

LLD 198-TA KUOPOS VALDYBA ir NARIAI
OAKLAND, CALIFORNIA

CLEVELAND, OHIO

MIRUS 1982 M.GEGUŽĖS 9

Josephinai Mitchell [Vilchinskas]

Reiškiam gilią užuojautą velionės dukroms Virginia Jurca, Helen McLenus ir jų šeimoms bei anūkams ir proanūkams, kitiems artimiesiems ir draugams.

Liūdime ir mes, netekę brangios narės.

LDS 55 KUOPA
Cleveland, Ohio

MIRUS

Kazimierui Danylai— Mykolui Bieliūnui

Reiškiam gilią užuojautą velionio pusbroliui Zigmui Baltušiiui ir jo žmonai Vivian bei velionio giminaičiams T. Lietuvoje, taipgi jo kilnios idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes liūdime netekę brangaus nario ir mielo draugo.

LLD 79 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI

MIRUS

Walter Gugas

DETROIT, MICH.

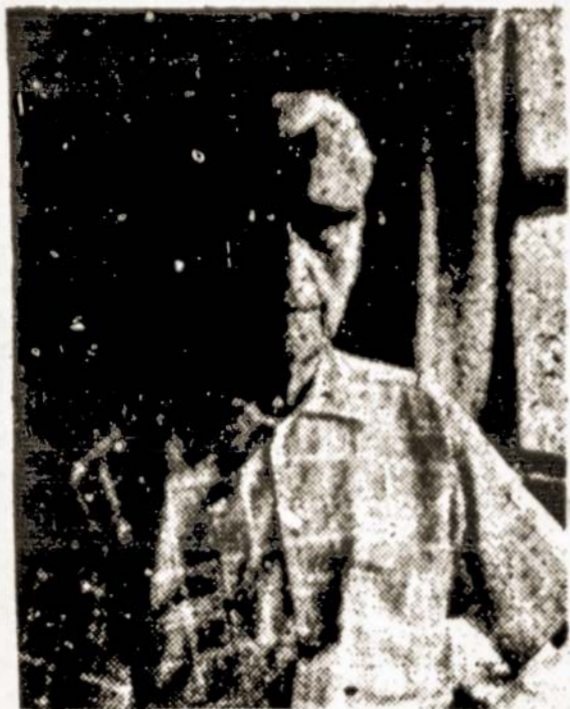
Reiškiam gilią užuojautą žmonai Lillian, dukrai Carol ir jos vyrui Peter Daniels, dukrai Judith ir jos vyrui Howard Caylor ir jų šeimai, broliui Servit Gugas ir jo žmonai Ruth, ir visiems giminėms, artimiesiems ir draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime.

U. Juodaitienė
Ruth Cogler
E. ir F. Jordan
M. Wassel

A. ir S. J. Jokubka
L. De Schaaf
N. De Schaaf

E. ir V. Bogden
Ūlga Martin
Millie Kancere
Valeria Urbikas

K. DANYLA PALYDETAS AMŽINAM POILSIUI

K. Danyla-Mykolas Biliūnas

Gegužės 8 d. rinkosi velionio Kazimiero Danylos-Mykolo Biliūno kilnios idėjos draugai atsisveikinti su velioniu ir paskutinį kartą patarnauti. Dar prieš 12 val. prisirinko kupina Lietuvių Tautinių kapinių erdvi koplyčia, kur buvo atvežti velionio pelenai iš Miami Beach, Fla., kur jis mirė balandžio 11 d. ir buvo sukremuotas. Pelenus atvežė velionio pusbrolis Zigmas Baltušis, kuris rūpinosi laidotuvėmis.

Lygiai 1 val. dieną drg. Walteris Slench paprašė susirinkusių dėmesio ir pristatė velionio giminaitį Zigmą Baltušį tarti žodį. Po to, pristatė solistę Vandą Žalis-Gaidam padainuoti kelias daineles, o muzikę Valeria Urbikas palydėti vargonų muzika. Vanda Gaidam prieš dainas pasakė kai ką iš velionio veiklos ir priminė, kad ji dainuos dainą velionio parašytą, o Valerijos pritaikintą muziką "Kaip liūdna..." Po to seka atsisveikinimo kalba, kurią pasakė "Vilnies" re-

dakcijos narė Julija Marazienė. Ji priminė velionio darbus. Taipgi priminė, kad jis buvo nuolatinis "Vilnies" bendradarbis. Paskaitė keletą velionio rašytų eilėraščių. Velionis savo gyvenime atliko tikrą susipratusių žmogaus pareigą. Jis ne tik pats dalyvavo pažangiame judėjime, bet mokėjo kviesti kiekvieną darbo žmogų į kovą prieš išnaudotojus ir prieš karų rengėjus. Po Julijos kalbos vėl Vanda dainuoja atsisveikinimo dainą. Pasibaigus koplyčioje apeigoms, drg. W. Slench pranešė, kad velionio giminaitis prašo visų dalyvių nuldėti velionio pelenus su urna iki jau iškastos duobės. Velionis dar gyvas pasirūpino išgyti sklypą ir paminklą. Visi darniai nužygiavo prie duobės. Urną nešė Zigmas, o Jonas Pateckas gėlių vainiką, kurį jis nupirko Roselando Aido choro buvusių narių vardu.

Prie duobės vėl kalba J. Marazienė ir primena, kad velionis tikrai užsitarnavo tokio gausaus būrio draugu palydėti į amžino poilsio vietą. Slench ir pats Zigmas užprašė visus dalyvius susirinkti į Landsmark restoraną pietums, kur visi buvo pavaišinti, ir tuo būdu Zigmas padėkojo visiems už suteiktas paslaugas laidojant jo mylimą giminaitį. Apgailestavo, kad kiti jo giminaičiai, gyvena T. Lietuvoje ir negali atsisveikinti su velioniu. Laikraščiu "Vilnis" Zigmas velionio vadu įteikė \$200.00.

Taip buvo užbaigta paskutinė kelionė visų taip aukštai gerbto draugo, kuris troško laimės ir šviesesnio gyvenimo darbo žmogui.

Laidotuvių dalyvė

NUOSIRDĖ PADEKA UŽ SUTEIKTAS PASLAUGAS LAIDOJANT K. DANYLĄ

Skau du ir liūdna, kai mirtis išplėšia artimą ir mylimą asmenį, bet mirusį reikia palaidoti, o tam ir reikalinga plačios visuomenės pagalbos. Tai peryvenau, kai mirtis atskyrė iš gyvųjų tarpo mano mylimą giminaitį Kazimierą Danylą, gimusį Mykolą Bieliūną. Turiu pasakyti, kad susilaukiau iš plačios visuomenės gražių ir nuoširdžių paslaugų.

Noriu padėkoti per mano tėvų ir velionio pusbrolio taip aukštai vertintą laikraštį "Vilnis", kuriam įteikiu \$200 paramos. Dėkui Walteriui Slench už vedimą tvarkos laike laidotuvių, Julijai Marazienei už rūpestingai paruoštą kalbą ir apibūdinimą velionio gyvenimo, solistei Vandai Žalis-Gaidam ir muzikei Valeria Urbikas už dainas ir muziką. Roselando Aido choro buvusiems nariams už gėles. Visiems, o visiems bile kuo prisidėjusiems prie tinkamo ir gražaus palaidojimo mums brangaus ir mielo giminaičio. Jūsų paslaugos nebus užmirštos, ir visuomet jausime jums dėkingumą.

ZIGMAS ir VIVIAN BALTUŠIAI
Miami Beach, Fla.

GULFPORT, FLA.

MIRUS

Petronėlei Simėnieni

Reiškiame širdingą užuojautą jos dukrai Florence, sūnui William, anūkams ir jų šeimoms bei kitiems giminėms.

A. Pakalniškienė	J. ir M. Miller	J. Gresh
J. Judickas	E. Valley	A. Budrienė
S. Yuknienė	A. Klimavičienė	St. Daraška
L. Tvaska	H. ir J. Dobrow	A. ir A. Jociai
J. Greblikas	W. Alaveckis	D. Mikalajūnienė
W. Dubendris	V. Watt	F. Mockapetris
All. ir V. Žuriai	H. Janulytė	E. Drobienė
W. ir E. Dudai	H. Sarkiūnienė	M. Klishius
V. ir M. Repeckai	William Smarzik	M. Gružinskienė
J. Bowman	V. ir V. Bunkai	L. Novak
F. Bunkus	St. ir V. Kuzmickai	J. ir T. Lukai
Mr. N. Kuch	J. ir B. Vaitkai	R. ir H. Feiferiai
Mrs. N. Kuch	P. ir A. Aleknai	D. Mikalauskas
F. ir V. Budrioniai	M. Vilkauskienė	P. Lukienė
H. Siaurienė	W. ir H. Cheplikai	J. Anđruliene
	M. ir A. Raskauska	

ST. PETERSBURG DRAUGAI

PASIGEDOM ALVINOS STRECH

"Vilnies" dalininkų suvažiavimuose visuomet matydavome kenošiečius Alviną ir Joną Strich. Siemet jų pasigedome. Priežastis buvo ta, kad Alviną turėjo pasiduoti ligoninėn dviem operacijom, o Jonas randasi pirmos klasės senelių slaugymo namuose Brookside Care Center, 3506 Washington Rd., Room 30413, Kenosha, Wis., 53142.

Grįžusią namo Alviną prižiūrės jos seserys Louis ir Marian. Trečioji sesuo, plačiai žinoma Čikagos pažangiems lietuviams, Paulina Motečius mažai ką gali padėti, nes prižiūri savo motiną Monica Lucas, begalinę pavaikščioti su "walke-riu". Sia proga tenka pažymėti, kad jų motina Monica Lucas gegužės 10 d. minėję savo jau 85-ąsias gimimo metines.

Taipgi liūdni žinia, kad Zenonas Puikis vis dar tebesiranda senelių prižiūrėjimo namuose, tuose pačiuose, kuriuose randasi ir Jonas Strich. Abu draugai sueina valgomajame, pasižneka, pasidalina mintimis.

Alfina Strich džiaugiasi, kad jos vyras gerai prižiūrimas. Nellie

APLANKĖME BESSIE POVILONIS

Sužinojusios, kad mūsų klubietė Roselando Lietuvių moterų klubo narė Bessie Povilonis randasi Country Manor Nursing Center, 1635 E. 154 St., Dolton, Ill. 60419, telef. 841-9550, sumanėme ją aplankyti. Frank Padžiukas mus savo automašina nuvežė. Vykome trys klubietės: Agotėlė Druseikienė, Marytė Tompkins ir aš. Rado me Bessie liūdnai nusiteikusia. Ji sakė, kad jau ten esanti virš poros savaitių, bet negalinti naujoje vietoje prprasti. Dar priedo senatvė. Pirmiau skaitė "Vilni" ir "Laisvę", o dabar akys mažai betarnauja. Be to, turėjo šunelį, su kuriuo buvo susigyvenę tarsi geriausi draugai, o dabar neturinti jo, tai labai liūdna vienai.

Atėjus tai nelaba: jai senatvei nelengva viskas peryventi ir dar atskirtai nuo draugų.

Mielos klubietės, kurios galime, aplankykime ją, jei ne asmeniškai, tai nors parašykime po laiškutį, tai ji jaus, kad mes jos nepamiršome.

Prašau Bessie ramintis ir žinok, kad mes dažnai mintimis su tavimi. Julia Urmonienė

MIAMI, FLA.

Nuo susitvėrimo Lietuvių Socialinio Klubo Miamiyje, per 20 metų mirė daug darbščių ir gerų narių. Mes juos visus prisimename Memorial Dienos proga. Jais yra:

A. Benny	Mr. Danis	Mr.-Mrs. Čulada
J. Koch	Jasunas	C. Pempė
M. Cvirkus	Žakonis	J. Daugirda
S. Sukaitis	Mr. Hagerty	J. Stevenson
Mr.-Mrs. Paukštys	Sidasas	P. Urban
P. Gabrėnas	Mikulėnas	S. Masonienė
Mr.-Mrs. Mason	B. Novak	Mr.-Mrs. Šniras
F. Kvietkas	Milleris	J. Dzupkaitis
Mr.-Mrs. Lack	J. Krasnickas	Mr.-Mrs. Domenaitis
C. Aimanta	Zonis	Mr.-Mrs. Zupkaitis
Mr.-Mrs. Biršton	Ona Dykstra	Mr.-Mrs. Skeberdis
Mr.-Mrs. Walley	I. Jackim	Mr.-Mrs. Simons
I. Urbonas	Kanapienė	Mr.-Mrs. Novak
V. Stankus	J. E. Sliekas	Mr.-Mrs. Clee
B. Alexandra	Mr. Johns	J. and S. Thompson
J. Viginis	Mrs. Zutra	C. Tamošiūnas
Zavis	Mrs. Zlatkus	P. Becienė
J. Kancere		Mrs. Krupp

KLUBO VALDYBA ir NARIAI

MIRUS

Kazimierui Danylai [Mykolui Bieliūnui]

Reiškiame gilią užuojautą velionio pusbroliui Zigmui Baltušiu ir jo žmonai Vivian bei kitiems giminaičiams gyvenantiems Tarybų Lietuvoje, taipgi jo kilnios idėjos draugams šioje šalyje. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę ištikimo ir nuoširdaus draugo velionio asmenyje.

Anthony Chapas	Vanda ir Petras Gaidam	Mary Tampkins
Stella Chapas	Mr. & Mrs. R. Bordner	U. Juodaitienė
P. Malinauskienė	Anne Krisiken	J. Pateckas
Valeria Urbikas	Mr. & Mrs. White	A. Copin
Estelle Bogden	Mildred Keller	J. Copin
John Feiza	Eriec Keller	F. ir A. Vaitkai
V. Samuolienė	Walter Slench	A. ir V. Povilioniai
Helen Pajūnas	Donald Slench	J. ir M. Balčaičiai
Millie Kancerienė	E. & F. Jordens	K. Stukienė
Nellie De Schaaf	Anna Parada	Antanina Butkis
Louis De Schaaf	Marcella Wassel	Frank Padžiukas
Mary Montviliene	J. ir M. Marazai	Matt Bagdon
Julija Urmonienė	A. Paulikienė	Alfonse Pateckas
V. & W. Wrobel	O. Jakubauskienė	Sophie Babelis
Bessie Povelonis	R. Cogler	A. Bacevičienė

Tony, Tom ir Andrie Gurski